З пачатку зімы ў РНПЦ неўралогіі і нейрахірургіі з траўмамі, атрыманымі пры катанні з горак на цюбінгах, звярнуліся больш за 100 дзяцей.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№ 3 (4358)

11 студзеня 2019 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Народная Воля

Дзякуй за тое, што Вы прачыталі гэты нумар. Адгукніцеся, калі ў Вас ёсць заўвагі, меркаванні, прапановы, тэмы. ***Тэл. (8 017) 328 68 71***

ДУХОЎНАЯ СКАРБНІЦА

Ад чаго праслязіўся Аляксандр Рыгоравіч

Пазаўчора ў Палацы Рэспублікі прайшла штогадовая цырымонія ўзнагароджвання лаўрэатаў нацыянальнай прэміі «За духоўнае адраджэнне» і спецпрэмій Прэзідэнта Беларусі.

Аляксандр Лукашэнка выступіў з вітальнай прамовай, і, заўважым, значная частка яе была на беларускай мове. У апошнія гады так доўга на роднай мове не доўжылася ні адно з яго публічных выступленняў. На гэты раз яно было і пафасным, і пранікнёным.

У гэтым годзе прэміямі ў асноўным адзначаны калектывы і аб'яднанні, і ў меншай ступені – персоны. Перш за ўсё ўзнагароду «За духоўнае адраджэнне» атрымала **Біблейская камісія Беларускай праваслаўнай царквы** – за пераклад шматлікіх дакументаў і літургічных тэкстаў на беларускую мову. Зразумела, што ў дадзенай знешнепалітычнай сітуацыі царкву нельга пакідаць па-за ўвагай дзяржавы.

Узнагароду атрымаў калектыў **Беларускага дзіцячага хоспіса**: людзі, якія там служаць, бясспрэчна, сапраўдныя падзвіжнікі міласэрнасці. Таксама ўзнагародай адзначаны **Юлія Быкава** і **Яўген Алейнік**, аўтары музыкі і тэкстаў шматлікіх патрыятычных песень на тэму малой радзімы. Цікава, што кліп да адной з іх – «Куточак Беларусі» – здымалі непасрэдна ў Александрыі – роднай вёсцы А.Лукашэнкі.

Але, бадай, самым знакамітым чалавекам у вялікім спісе узнагароджаных у гэтым годзе стаў **Віктар Манаеў** – вядучы майстар сцэны Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, народны артыст і проста ўлюбёнец беларускай публікі. Афіцыйна значыцца, што прэмія прысуджана за яго працы ў спектаклях «Рэвізор» і «Школа падаткаплацельшчыкаў», але, вядома, уклад гэтага акцёра ў тэатральнае мастацтва Беларусі невымерна больш вялікі.

Пасля афіцыйнай часткі цырымоніі адбыўся канцэрт. Адзін з нумароў прымусіў нават праслязіцца прэзідэнта. Яго сын Мікалай Лукашэнка ў дуэце з Юліяй Быкавай выканалі фантазію для двух фартэпіяна і голасу на тэмы песен пра малую радзіму.

Вікторыя ДРОЗД.

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

Александр ФЕДУТА

Рождение еще одной «мыши»

Так называемое «дело БелТА» передано в Генеральную прокуратуру. «Хапун» журналистов, изъятие техники, шум в газетах, многочисленные заявления о немыслимом экономическом ущербе, нанесенном главному государственному информационному агентству, – все это завершилось обвинением, предъявленным единственному должностному лицу – главному редактору интернет-портала TUT.by Марине Золотовой. При этом можно прогнозировать: приговор будет не самым суровым. И это не связано с гуманностью белорусской Фемиды. Просто очевидно: дело дутое и шитое.

Впрочем, разве это единственное дело, которое начиналось именно так? Даже по событиям 19 декабря 2010 года изначально возбуждали дело в связи с якобы запланированным государственным переворотом, попыткой насильственного свержения конституционного строя. В беседах с некоторыми заключенными говорили чуть ли не о шпионаже в пользу соседних и несоседних держав. А закончилось – пшиком. Правда, этого «пшика» оказалось достаточно, чтобы отнять несколько лет активной жизни у нескольких десятков человек. Но зато другие люди получили звания, государственные награды; кое-кто даже продвинулся по службе. А что из жизни государства еще пять лет было вычеркнуто – так разве ж в этом следствие виновато? Или генералы, сознательно раскручивавшие это дело?

Рассказывал мне один высокопоставленный западный дипломат, как раз служивший в Беларуси в 2011 году. После известного фильма «Железом по стеклу» (фильм неизвестного авторства – только вот прошедший по главному государственному телеканалу) пришел к нему официально в посольство один из генералов страшного силового ведомства. Пришел с папкой документов, которые потом на судах не фигурировали, потому что приличному юристу их стыдно было в руки взять: распечатки непонятных черновиков из интернета, скачанные из изъятых компьютеров в отсутствие понятых, – ну и так далее. И начал тот генерал читать лекцию дипломату: дескать, вы же их, сук, грантами поддерживаете, а они вот такое тут замышляли!.. Но на прямой вопрос, что именно они («декабристы») замышляли, кроме выдвижения кандидатов в президенты, генерал доказательно ответить не смог. Посему дипломат указал ему на дверь, заявив напоследок:

– Для вас они, может быть, и преступники, а для нас – борцы за демократию.

Генерала того уже нет во власти. Власть рано или поздно избавляется не только от слишком умных, но и от не очень умных людей, даже если они генералы спецслужб. Но те, кто «шил» и «дул» это дело, надеясь на новую звездочку на погонах, новую колодку среди орденских планок, новую табличку на двери служебного кабинета – все они остаются на своих местах. Их почерк виден.

Виден он был по «делу патриотов» – когда неизвестными лицами был придуман и даже продемонстрирован на записи автомобиль, якобы прорвавший государственную границу Беларуси и Украины с украинской стороны. А потом всех до единого (!!!) фигурантов «дела» были вынуждены освободить – и дальше молчали. Молчали не потому, что было стыдно: государственная гора опять родила мышь. Молчали потому, что высшее начальство сжало зубы и пошло на уступку идеологам нового внешнеполитического курса. Бесчестность следствия, инициировавшего «дело», была продемонстрирована для того, чтобы не сорвать крупный международный форум, за проведение которого официальный Минск многое готов был отдать.

Виден этот почерк и сейчас. Крик, шум, публичные обвинения… Что из этих обвинений будет подтверждено материалами дела? Предполагаю – ничего.

Создатель портала TUT.by Юрий Зиссер написал некоторое время назад в «Фейсбуке»: «Единственным законным приговором Марине Золотовой может быть ее оправдание».

Да, «тырить» информацию с чужих сайтов – нехорошо, неправильно. Но на открытости информации строится сегодня вся мировая информационная система. И обвинительный приговор Золотовой – накануне теперь уже не политического, но крупнейшего европейского спортивного события, намеченного к проведению в Беларуси, будет серьезным сигналом для всех журналистов и политиков Европы. Тем более что уголовного преступления – очевидно – нет.

– Ничего! – наверное, думают «шившие» и «раздувавшие» «дело БелТА» лица, – в Берлин в 1936 году на Олимпиду – это к Гитлеру! – все равно приехали!

Да, приехали. Но помнили, что имеют дело с Гитлером. И репутацию Германии те Олимпийские игры вовсе не упрочили. И Международный олимпийский комитет – после 1945 года – был вынужден публично принести свои извинения всему миру за принятое тогда решение.

Может быть, лучше вообще не допускать проведения подобных параллелей? И дело даже не в том, что белорусская власть, что бы о ней ни говорили и ни писали, до нацистской Германии по степени бесчеловечности своей ну никак не дотягивает. Просто те, кто год за годом «рожает» подобных всем перечисленным делам «мышей», должны один раз получить по рукам. Но так, чтобы запомнили. Чтобы другим не повадно было позорить свою страну ради звездочек, колодок и табличек на новых служебных кабинетах.

СЛЫШАЛИ?

Лукашенко предлагает открыть поставку нефти в Беларусь через страны Балтии

Президент Беларуси Александр Лукашенко поручил правительству проработать вопрос об альтернативных вариантах поставки нефти в страну. Соответствующую задачу глава государства поставил вчера на совещании о социально-экономическом развитии страны в 2019 году и подходах к дальнейшему развитию интеграционных направлений.

Александр Лукашенко напомнил, что в этом году планируется закончить модернизацию двух белорусских нефтеперерабатывающих заводов, после чего Беларусь сможет покупать нефть для последующей переработки не только у России.

«Я уже давно ставил задачу, и нам надо ее решить: открыть альтернативную поставку нефти через прибалтийские порты. Если литовцы не согласны – с латышами договориться и закупать эту нефть. Перерабатывать на Новополоцком нефтеперерабатывающем заводе и обеспечивать балтийские республики», – сказал Александр Лукашенко.

По его словам, для стран Балтии это будет дешевле, чем сейчас, когда они покупают нефтепродукты по мировым ценам.

«Можно договориться так, что это будет наша общая нефть, которую мы переработаем на модернизированном Новополоцком нефтеперерабатывающем заводе. Тем более у нас даже есть некоторые возможности в этом плане».

(БЕЛТА.)

СКАЗАНА!

Аб аб'яднанні дзвюх дзяржаў размова не ідзе

Падчас учарашняй нарады Аляксандр Лукашэнка заявіў, што саюз Беларусі і Расіі можа развівацца толькі на раўнапраўнай аснове. *«І гэта не таму, што Лукашэнка так хоча, як гэта падаецца ў Расіі. А таму, што гэта фундаментальныя прынцыпы пабудовы любога саюза. Няма раўнапраўнай асновы – няма саюза,* – сказаў беларускі лідар. – *Усё павінна адбывацца на раўнапраўнай аснове, і на гэта павінна быць воля двух народаў – Расійскай Федэрацыі і Беларусі. Мы ўвесь час, фарміруючы гэты саюз, павінны азірацца на меркаванне нашых людзей. Таму па многіх-многіх прычынах, вы самі разумееце, аб аб'яднанні дзвюх дзяржаў размова не ідзе».*

КРЫМІНАЛ

Ваеннага камісара Слуцкага і Старадарожскага раёнаў затрымалі за хабар

Паводле некаторых звестак, Аляксандр Петравец браў грошы за дапамогу прызыўнікам пазбегнуць службы ў войску ці атрымаць адтэрміноўку.

Як паведамілі ў Следчым камітэце, А.Петравец знаходзіцца пад вартай.

А.Петраўцу 48 гадоў. Пасаду ваеннага камісара ён займаў з 2013 года.

Калі суд пацвердзіць яго віну, то яму пагражае да 15 гадоў зняволення.

З ЮБІЛЕЕМ!

Васіль ШАРАНГОВІЧ:

«Мой мастацкі лёс непадзельна знітаваны з народам…»

14 студзеня народнаму мастаку Беларусі Васілю Шаранговічу споўніцца 80. Самы незвычайны падарунак ён атрымаў з роднай Мядзельшчыны – там у курортным пасёлку Нарач нядаўна адкрылася яго персанальная мастацкая галерэя. Так землякі адзначылі заслугі першага рэктара Беларускай акадэміі мастацтваў, які выхаваў цэлую плеяду таленавітых вучняў, класіка айчыннай графікі, які 35 разоў станавіўся пераможцам конкурсаў кніжнай ілюстрацыі. Паважны юбілей – добрая нагода азірнуцца на пройдзены шлях, прыгадаць цікавыя падзеі, падсумаваць зробленае…

«На візітоўцы – шляхціц з турыным рогам»

– Васіль Пятровіч, ваш бацька быў кавалём. А не казаў ён вам: сынку, бяры ў рукі молат, хіба пэндзлем на хлеб заробіш?

– Не, ніхто мяне не адгаворваў ад намеру стаць мастаком. А ў кузні я бацьку дапамагаў яшчэ школьнікам. Праўда, молат важыў 20 кілаграмаў, я яго падняць не мог, то за горнам прыглядаў. Думаю, што бацькі былі задаволены дзяцьмі – мы ўсе чацвёра атрымалі вышэйшую адукацыю. Хіба імя маё – Васіль – маме спачатку не падабалася. Яна хацела мяне Генадзем назваць. Але пакуль у далёкім 1939 годзе падвыпіўшыя сваты прабіваліся праз снежныя сумёты ў царкву ў Мікасецку, забыліся імя немаўляці. Бацюшка пытаўся-пытаўся, ды, так і не дапытаўшыся, прапанаваў назваць Васілём – гэтак па святцах выходзіла. Так і назвалі. А ў нас сусед Васіль быў – па мянушцы Баран. Ну, маці на хрэсьбінах са злосці і кінула: «Баран да барана – будзе чарада». Потым гадоў дваццаць сусед з бацькамі не размаўляў, памірыліся, калі я ўжо студэнтам быў.

– Ці не ў кожнага мастака ёсць твор, які можна назваць ягонай візітоўкай. Тут можна згадаць «Пагоню Ярылы» Язэпа Драздовіча, «Блакітную капліцу» Вітольда Бялыніцкага-Бірулі, «Сланечнікі» Вінсента Ван-Гога. А які твор можна лічыць візітнай карткай Васіля Шаранговіча?

– А вось паглядзіце, што ў мяне на візітоўцы (*усміхаецца і дастае з шуфляды*). Шляхціц з турыным рогам – малюнак да паэмы «Пан Тадэвуш» Адама Міцкевіча. А калі сур'ёзна, то назваць нейкі адзін твор мне цяжкавата. Я ж найперш ілюстратар, мастак серыйны. Я заўсёды рабіў вялікія серыі ілюстрацый. Найбліжэй і найдаражэй мне дзве серыі – да таго ж «Пана Тадэвуша» і да «Новай зямлі» Якуба Коласа. Сваёй візітоўкай магу назваць і літаграфію на матыў верша Янкі Купалы «А хто там ідзе?». А да «Новай зямлі» я зрабіў аж 90 вялікіх ілюстрацый, працаваў паўтара года.

– Малюнкі да Коласавай паэмы вы маглі падгледзець у сялянскім побыце сваёй сям'і. А скуль вы ведалі, як трэба апрануць шляхту, чым яе ўзброіць у «Пане Тадэвушы»? Там жа кожны гузік выпісаны дэталёва.

– Перш чым засесці за працу, я вывучыў горы гістарычнай літаратуры. Мне прыемна, што «Пан Тадэвуш» з маімі ілюстрацыямі ўжо тройчы перавыдаваўся. Пабачыўшы іх, палякі далі мне званне «Заслужаны дзеяч польскай культуры» і хацелі набыць малюнкі для музея Міцкевіча. Я не згадзіўся, пажартаваўшы: вы, палякі, і так у нас многае адабралі, хай хоць гэтыя ілюстрацыі застануцца ў Беларусі...

– 35 разоў аздобленыя вамі кнігі перамагалі на розных конкурсах – беларускіх і міжнародных. А якая перамога самая памятная?

– Я ніколі не захапляўся гэтак званай «Ленініянай», але перад 100-мі ўгодкамі правадыра сусветнага пралетарыяту, якія адзначаліся ва ўсіх рэспубліках Савецкага Саюза, мне прапанавалі праілюстраваць беларускае выданне паэмы Уладзіміра Маякоўскага «Уладзімір Ілліч Ленін». Кніга выйшла і атрымала першую прэмію на рэспубліканскім конкурсе. У 1970-м яе павезлі ў Маскву, на ўсесаюзную выставу, і там яна таксама была прызнана найлепшай. Помніцца, мяне, маладога мастака, віншаваў з перамогай славуты расійскі графік, лаўрэат усіх на свеце прэмій Дзмітрый Бісці. Вось так мне давялося засвяціцца на ўсесаюзным конкурсе.

«Разгарнуў газету і прачытаў, што зняты з пасады»

– Вы былі рэктарам Беларускай акадэміі мастацтваў у самы няпросты час, у 1989–1997 гадах. Сканаў Савецкі Саюз, няўпэўнена станавілася на ногі незалежная Беларусь. Што вам бачыцца самым важным са зробленага на рэктарскай пасадзе?

– Відаць, тое, што пры мне Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут стаў Акадэміяй мастацтваў. Помню, як па гэтай справе я сустракаўся з прэм'ер-міністрам Вячаславам Кебічам, і ён падтрымаў маю ідэю. У новай установе былі адкрыты новыя факультэты і кафедры, узніклі новыя спецыяльнасці – дакументальнае і мастацкае кіно. Увогуле, з цягам часу акадэмія рыхтавала кадры па 37 спецыяльнасцях. Дарэчы, рэктарам мяне выбралі на першых і апошніх у гісторыі акадэміі выбарах – пры адкрытым галасаванні, пры наяўнасці моцных канкурэнтаў. Пры мне ўсё справаводства і ўсё выкладанне было пераведзена на беларускую мову. Хоць у акадэміі працавала нямала выкладчыкаў, якія мовы не ведалі.

– Яны не супраціўляліся?

– А іх ніхто асабліва не прымушаў. Працавалі курсы беларускай мовы для ўсіх ахвочых. Як аказалася, пры жаданні зусім няцяжка перайсці на мову. Відаць, нехта думаў: як гэта я прыйду да беларускамоўнага рэктара і буду размаўляць па-руску?.. Акадэмія адкрыта ўзяла курс на адраджэнне нацыянальнага мастацтва, на сцвярджэнне нацыянальнай культуры. Відаць, камусьці ва ўладзе гэта не спадабалася, і ўлетку 1997 года, разгарнуўшы газету, я прачытаў, што зняты з пасады.

– У газеце прачыталі? Вы перажывалі, што да вас так несправядліва паставіліся?

– Перажываў, вядома ж. Усё ж 10 гадоў жыцця я аддаў кіраўніцтву акадэміяй, фактычна на творчасць не заставалася часу. Помніцца, адразу пайшоў пляшку купіў… А потым сеў і разважыў, як, не зняўшы мяне, можна было змяніць курс акадэміі? Ніяк. А курс, паўтаруся, быў нацыянальны.

«Чаму Шаранговіч плот вакол Курапатаў не паставіў?»

– На пачатку 1990-х гадоў вы займаліся праектам помніка ў Курапатах, узначальвалі журы конкурсу. Ці не адчуваеце вы сябе адказным за тое, што помнік там стаіўся аж 30 гадоў?

– За гэта мяне папракаў і Васіль Быкаў (ён уваходзіў у журы). Але тут ніякай маёй віны, ніякай маёй недапрацоўкі няма. Проста дапамогі ні ад улады, ні ад кога не было. У той час Мінскі гарадскі фонд культуры не меў за душой ні рубля! А мне да гэтай пары закідаюць: чаму Шаранговіч плот вакол Курапатаў не паставіў? А колькі на гэта грошай трэба было – ведаць не хочуць. Так, на тагачасным конкурсе былі адхілены некалькі праектаў, але яны былі створаны абсалютна ў прасавецкім духу. Памятаю, да мяне падышла грамадская актывістка Мая Кляшторная і сказала: «Калі вы прапусціце адзін з гэтых бетонных помнікаў, то я на дарозе лягу і не пушчу яго ў Курапаты!»

(Заканчэнне на 2-й стар.)

З ЮБІЛЕЕМ!

Васіль ШАРАНГОВІЧ:

«Мой мастацкі лёс непадзельна знітаваны з народам…»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

– І як вы меркавалі выйсці з тупіковага становішча?

– Убачыўшы, што конкурс нічога не дае, я прапанаваў зрабіць міжканфесійную капліцу, каб у Курапатах мог паставіць свечку чалавек любой нацыянальнасці і любога веравызнання. І мы са скульптарам Валяр'янам Янушкевічам працавалі над праектам такой капліцы. На апошнім пасяджэнні аргкамітэта, дзе прысутнічалі святары ўсіх канфесій, наша прапанова была ўхвалена. На жаль, па не залежных ад мяне прычынах праект капліцы застаўся нерэалізаваным. Але як мастак і грамадзянін я рабіў усё магчымае, каб помнік у Курапатах з'явіўся.

– Дык вашу ідэю падхапілі маладыя скульптары – у Курапатах усталяваны помнік-капліца.

– Усталяваны летась помнік я разглядаю як нешта часовае. Той помнік-капліца не з'ўляецца канчатковай кропкай у мемарыялізацыі Курапатаў. А ўлада паставіла і лічыць, што закрыла праблему. Вось што самае кепскае. Умоўная капліца з'явілася на месцы, дзе павінна стаяць капліца сапраўдная. Куды чалавек мог бы зайсці, памаліцца, паставіць свечку, усвядоміць усю трагедыю. У 1990-я гады мы якраз пра гэта думалі.

– Вы ў 1991 годзе атрымалі званне народнага мастака Беларусі. Адносіны мастака з народам нярэдка бывалі няпростымі. Згадайма таго ж Купалу: *«А людзі, глянуўшы на сонца, / Адказ трымалі грамадой: / – Па колькі нам дасі чырвонцаў, / Калі мы пойдзем за табой?»* А якія дачыненні з народам у вас?

– Яшчэ з часоў маленства мне ўспамінаецца, як на Вялікдзень на выгане, дзе рубілася новая хата, сабраліся апранутыя па-святочнаму вяскоўцы. Сядзелі, гаманілі, спявалі песні. Я збоку назіраў. І была ў гэтым такая прыгажосць, што, відаць, тады ва мне і абудзіўся мастак. Практычна ўсе мае творы звязаны з жыццём простых людзей. Я з маленства быў з імі, чытаў ім «Новую зямлю» і здзіўляўся: чаму ім так смешна? Потым зразумеў: паэма – пра іх і для іх напісана. Так што мой мастацкі лёс непадзельна знітаваны з народам. Можа, гэта нясціпла прагучыць, але народны мастак я не паводле звання, а па сутнасці.

«Пакуль існуе нацыянальнае мастацтва, датуль існуе і нацыя»

– У Беларусі больш не з'яўляюцца народныя мастакі і народныя пісьменнікі, хоць званне гэтае ніхто не адмяняў. На дзяржаўныя катурны ўздымаюцца спартсмены, на падрыхтоўку якіх улада траціць велізарныя грошы. Перамог на алімпіядах, трактароў «Беларус» і самазвалаў «БелАЗ» дастаткова, каб самасцвердзіцца ў свеце?

– Як могуць спорт ці трактары замяніць нацыянальнае мастацтва? Без яго жыццё народа немагчымае. Я заўсёды гаварыў сваім студэнтам: будзьце непадобнымі на другіх, не хадзіце чужымі гародамі. Бо, калі адчыніліся сенцы ў Еўропу, усе туды рынуліся і сталі рабіць нешта другараднае, тое, што даўно ўжо зроблена еўрапейскімі мастакамі. Я перакананы: мастацтва заўсёды павінна мець нацыянальны характар. Мы цікавыя свету менавіта як беларусы. Адметнасць нацыі не відна на хакейным полі ці ў кабіне трактара, яна праяўляецца найперш у мастацтве. Пакуль існуе нацыянальнае мастацтва, датуль існуе і нацыя.

– Масква чарговым разам загаварыла пра далейшую інтэграцыю з Беларуссю, што нас не можа не насцярожваць. Што Беларусі дапаможа выстаяць, захаваць свой суверэнітэт?

– Выстаіць Беларусь толькі тады, калі будзе мець свой нацыянальны гонар, калі дакажа свету, суседзям, што мы сярод другіх народаў не горшыя. Наш народ трывушчы, колькі нас ні збівалі з уласнага шляху, мы ўсё ж неяк трымаемся. Трымаемся за сваю зямлю, мацуемся кавалкам свайго хлеба. Кажуць: у нас незайздроснае суседства – Беларусь маленькая, а Расія вялікая. І калі Расія падпіхне, дык мы і ўпадзём у яе абдымкі. Не ўпадзём! Будзем стаяць на сваёй зямлі, на сваіх нагах. Хай нашы незычліўцы не губляюць сілы на падпіхванне, нічога ў іх не выйдзе. Свая мова, свая гісторыя, сумленны і працавіты народ – вось зарука нашай нацыянальнай трываласці. Думаю, што ў Беларусі павінна быць і свая царква, як ва Украіне. А то хрысцімся і на той свет выпраўляемся з чужой царквы. Гэта нас аслабляе духоўна. Свет цяпер робіцца ўсё больш агрэсіўны, і мы мусім умацоўвацца з усіх бакоў.

– Мастацкіх галерэй у рэгіёнах увогуле няшмат, а персанальныя па ўсёй краіне можна на пальцах пералічыць. Хто паспрыяў, каб ваша галерэя з'явілася на свет?

– Гэта была даўняя задума мядзельскіх улад, бо родам з Мядзельшчыны трое народных – паэт Максім Танк, артыстка Марыя Захарэвіч і мастак, ваш пакорлівы слуга. Раён даўно хацеў неяк нас ушанаваць, ды ўсё не атрымлівалася. Праўда, агульнавядома, як у правінцыі ставяцца да мастацтва. Карысці ж з яго ніякай… «Дапамаглі» стварэнню галерэі абласныя дажынкі. Мінскі аблвыканкам выдзеліў грошы на святкаванне, частку з іх удалося патраціць на рамонт былой школы (у пасёлку збудавалі новую, трохпавярховую), дзе зрабілі Цэнтр культуры і адпачынку. І вось цэлае крыло ў ім аддалі пад галерэю (у цэнтры плануюцца і мемарыяльныя пакоі Танка і Захарэвіч). Вельмі паспрыяла ў гэтай справе намесніца начальніка галоўнага ідэалагічнага ўпраўлення аблвыканкама Святлана Баранок, яна і будынак выбіраць ездзіла, і рамонт кантралявала.

– Вы перадалі ў галерэю 130 сваіх прац. А не шкада? Усё ж у Мінску іх змагло б убачыць нашмат больш людзей.

– У Мінску персанальных галерэй, здаецца, толькі дзве – Шчамялёва і Савіцкага. Больш не адчыняюць. А ў Нарачы пад галерэю адвялі больш за 200 квадратных метраў. Гэта даволі вялікі курортны пасёлак (ранейшая назва – Купа), там адпачываюць тысячы людзей. У Мінску людзям ёсць што паглядзець, куды схадзіць. А куды пайсці адпачыннікам? Мне расказвалі, што пасля афіцыйнага адкрыцця галерэі яшчэ некалькі дзён ехалі цэлыя аўтобусы – людзі дачуліся і захацелі паглядзець. Прычым адпачываюць там не толькі беларусы, вельмі шмат расіян, і з краін Заходняй Еўропы турысты прыязджаюць. Нарач – для ўсіх прыцягальнае месца.

– Дзякуй, Васіль Пятровіч, за гутарку! Прыміце ў сувязі з юбілеем віншаванні ад усяго калектыву «Народнай Волі»!

– Дзякуй і ўсім вам!

Міхась СКОБЛА.

У «Народнай Волі» за 26 снежня была інфармацыя пра тое, што Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) вызначыла аж 35 сацыяльных праблем, якія неадкладна павінны вырашацца ўладамі. У рэдакцыйным бліц-каментарыі падкрэслівалася: гэта добра, што партыю хвалюе сітуацыя, якая складваецца ў краіне. Але цікава ведаць, якія канкрэтныя варыянты вырашэння праблем прапануюць самі партыйцы.

Сёння мы друкуем артыкул кандыдата эканамічных навук П.Мігурскага. Як сябра БСДП (Грамада) ён практычна агучвае погляд партыі на вырашэнне такой архіважнай праблемы, як вывядзенне эканомікі краіны на больш высокі ўзровень. Чытачы маюць магчымасць уключыцца ў дыскусію і са старонак газеты выказаць сваё бачанне шляхоў, па якіх павінна ісці Беларусь у бліжэйшай перспектыве.

ПАРТЫЙНАЯ ПАЗІЦЫЯ

Пётр МІГУРСКІ, кандыдат эканамічных навук

Як вывесці Беларусь на новы эканамічны ўзровень

Галоўнае адрозненне паміж краінамі-аўтсайдарамі і лідарамі сусветнай экономікі палягае ў выбары мадэляў палітычнага ўпарадкавання і сістэмы эканамічных адносін.

Аўтарытарныя дзяржавы, да якіх належыць, я лічу, і Беларусь, характарызуюцца адсутнасцю паўнавартаснай рыначнай эканомікі, нізкімі тэмпамі тэхнічнага прагрэсу, высокім узроўнем карупцыі, беднасцю пэўных слаёў насельніцтва і напружаннем на рынку працы.

Пры гэтым высокія чыноўнікі спасылаюцца на адсутнасць у Беларусі выхаду да мора, на абмежаваныя транзітныя магчымасці, недастатковую колькасць карысных выкапняў… Але гэта не апраўдвае беларускае кіраўніцтва, калі размова заходзіць пра нізкі ўзровень дабрабыту значнай часткі людзей. Тым больш што ў свеце ёсць прыклады дзяржаў, якіх Бог не надзяліў асаблівымі багаццямі, але ў якіх сёння недасягальна высокі для Беларусі ўзровень жыцця насельніцтва.

Прычыны маруднага развіцця нашай эканомікі не ў прыродных рэсурсах, а ў тым, па якіх прынцыпах мы яе развіваем.

У Беларусі каля 70 працэнтаў маёмасці знаходзіцца ў руках дзяржавы і да 90 працэнтаў аб'ёму інвестыцый у асноўны капітал накіроўваецца з дзяржбюджэту. Згубіць магчымасць умяшання ў эканамічныя адносіны з асабістай выгадай не могуць сабе дазволіць беларускія чыноўнікі ўсіх узроўняў улады, таму і трымаюцца за дзеючыя стасункі ў сацыяльна-эканамічнай сферы, якія не даюць плённых вынікаў.

Прэваліраванне дзяржаўнай маёмасці ў эканоміцы Беларусі – вось што з'яўляецца галоўнай прычынай самай высокай інфляцыі на прасторах СНД – з-за ўтрымання стратных дзяржаўных прадпрыемстваў за кошт бюджэту марнуюцца велізарныя сродкі, беларусы становяцца аднымі з бяднейшых у Еўропе.

Аргументы на карысць дзяржаўных прадпрыемстваў, што яны, маўляў, выпрацоўваюць да 60 працэнтаў валавага ўнутранага прадукту, не зусім абгрунтаваныя, бо функцыянуюць амаль усе дзяржпрадпрыемствы ва ўмовах абмежаванай канкурэнцыі, бюджэтнай падтрымкі і льготнага крэдытавання.

Аднак самае масавае звальненне рабочых за апошнія дзесяцігоддзі адбываецца менавіта з дзяржаўных суб'ектаў гаспадарання. Спадарожнікамі дзейнасці большасці дзяржпрадпрыемстваў сталі падзенне попыту на іх прадукцыю на знешнім рынку, назапашванне звышнарматыўных запасаў і рост крэдыторскай запазычанасці.

З аднаго боку, на дзяржпрадпрыемствах працуе да 1,5 мільёна работнікаў, а з другога – ідзе назапашванне праблем: губляюцца тэхналогіі, кваліфікаваныя кадры, нарастаюць тэрытарыяльныя дыспрапорцыі. Дзяржаўная маёмасць у цэлым нясе больш сацыяльную функцыю, чым эканамічную.

Жаданне дзяржавы кіраваць усім і ўсюды цяжкім ярмом кладзецца на выніках працы прадпрыемстваў і дабрабыт людзей. Характэрны прыклад разбуральнага для беларускай эканомікі дзяржкіравання: у перадавых краінах інвестыцыі ў эканоміку з'яўляюцца рухавіком прагрэсу, а ў Беларусі шматлікія дзяржпрадпрыемствы многія гады знаходзяцца ў стане перманентнай мадэрнізацыі, безвыніковай з пункту гледжання эфектыўнасці. І гэта вынік таго, што ў нашай краіне сфарміраваўся памылковы падыход у вызначэнні перадавых галін эканомікі, у развіццё якіх і накіроўваюцца бюджэтныя сродкі.

На самай справе няма перадавых галін – ёсць перадавыя тэхналогіі, якія могуць быць у любой галіне. Такі падыход дазваляе зрабіць выснову, што галіновыя прыярытэты не могуць фармулявацца цэнтралізавана. І дзяржаўная стратэгія фарміравання сучаснай мадэлі эканамічнага развіцця, выпрацаваная раней, заканамерна састарэла, як састарэлі і метады гаспадарання ў краіне.

Дзяржава павінна спрыяць развіццю прыватнага бізнесу, які паступова ў Беларусі нарошчвае як выпуск прадукцыі, так і колькасць занятых у ім работнікаў. Менавіта дзяржава павінна забяспечыць добрыя ўмовы для таго, каб прыватны капітал выяўляў і рэалізоўваў прыярытэтныя ідэі праз найноўшыя тэхналогіі. Гэта дазваляе пазбавіцца імкнення дасягаць кароткатэрміновых эфектаў на шкоду сярэдне- і доўгатэрміновым планам. Бо меры, якія даюць кароткатэрміновы эфект, як правіла, шкодныя з пункту гледжання сярэдне- і доўгатэрміновых задач, у тым ліку і эканамічнага росту. А тое, што забяспечвае доўгатэрміновы поспех, практычна немагчыма прадэманстраваць у бліжэйшы час.

Зараз жа ўрад краіны беспаспяхова спрабуе рэалізаваць кансерватыўныя планы і розныя заданні папулісцкага характару без перспектывы рэальнага эканамічнага росту. Трэба зразумець, што сёння больш важныя не самі паказчыкі ў эканоміцы (хаця і гэта немалаважна), а трэнды развіцця і іх якаснае напаўненне. Ці не таму Беларусь на працягу апошніх гадоў ператварылася з прамыслова-будаўніча-гандлёвай краіны ў прамыслова-гандлёва-аграрную?

Знізілася ў ВУП доля паслуг транспарту, перапрацоўчай прамысловасці, так і не набралі моцы высокатэхналагічныя напрамкі ў эканоміцы. Беларускае кіраўніцтва працягвае ўпарта рабіць стаўку на эфемерную эфектыўнасць дзяржмаёмасці, што ў выніку можа прывесці да дэіндустрыялізацыі эканомікі. Адваротны дзяржаўны ж падыход: рэзідэнты свабодных эканамічных зон (а там дамінуе прыватны капітал) дэманструюць сталы рост паказчыкаў як па вытворчасці, так і па прыбытках, колькасці работнікаў і іх заробках.

На жаль, блокчэйн, лічбавая эканоміка ў Беларусі пакуль не прынялі маштабны характар, гэта больш удзел энтузіястаў-адзіночак. Ці не таму планы па інавацыйнай перспектыве беларускай эканомікі падобныя да казак, якія разбіваюцца аб дынаміку росту інавацыйнага прадукту, які не выходзіць за долю ў 10 працэнтаў. Пра высокія тэхналогіі можна гаварыць толькі на некаторых прадпрыемствах, якія зноў жа прыватныя ці з удзелам замежнага капіталу.

Асаблівая ўвага надаецца факту мадэрнізацыі вытворчасці. Тут свае хібы: для Беларусі характэрна даганяючая мадэрнізацыя – поўнае запазычанне тэхналогій і адпаведнага ім абсталявання з мэтай «дагнаць і перагнаць». Практыка апошніх дзесяцігоддзяў паказвае, што Беларусь усё больш адстае ад перадавых краін свету. І, калі не браць да ўвагі неабходнасць мадэрнізацыі ў першую чаргу палітычнай сістэмы Беларусі, забяспечваць індустрыялізацыю рэальнага сектара эканомікі шляхам частковага пераабсталявання састарэлых прадпрыемстваў шкодна для будучага – іх трэба мяняць на сучасныя прадпрыемствы.

Але, трэба сказаць, без дапамогі высокаразвітых краін і замежнага капіталу гэта ў Беларусі зрабіць немагчыма. І тут нам трэба звярнуць увагу на асаблівую недарэчнасць, характэрную для Беларусі: у нашай краіне спалучаюцца адкрытасць эканомікі дзяржавы і закрытасць арганізацыі кіравання на рэгіянальным узроўні. Спробы заманіць замежны капітал натыкаюцца ў тым ліку на бездапаможнасць і ненадзейнасць мясцовай вертыкалі. «Дабівае» сітуацыю ўзрастаючая карупцыя, якая прывяла да татальнай нязграбнасці чыноўнікаў у працы з інвестарамі, якія праводзяць «мадэрнізацыю» пад сваю выгаду без уліку перспектывы для Беларусі.

З прычыны толькі гэтых разважанняў можна зрабіць выснову, што беларускаму кіраўніцтву надышоў час прыступіць да шырокамаштабнага раздзяржаўлення маёмасці і яе прыватызацыі. Дзяржаўная маёмасць павінна перайсці ў рукі больш эфектыўнага ўласніка. Пры гэтым сам працэс прыватызацыі павінен быць празрыстым і адкрытым, а работнікам прадпрыемстваў, якія прыватызуюцца, павінен быць гарантаваны ўдзел у прыватызацыі на льготных умовах. Прыватны капітал павінен вырашаць лёс не толькі стратных прадпрыемстваў (распаўсюджаная практыка ў Беларусі), але і прыносіць карысць эканоміцы ў зняцці нагрузкі з бюджэту, што дасць магчымасць вырашаць сацыяльныя праблемы.

Пры гэтым у Беларусі павінен запрацаваць класічны другасны рынак каштоўных папер. Павінны быць зняты ўсе абмежаванні на абарачэнне акцый: каб іх можна было свабодна прадаваць, дарыць, закладваць і перадаваць у спадчыну.

Але ж прыватызацыя не павінна быць бескантрольнай – трэба вельмі абдумана падыходзіць да прыватызацыі ў тых галінах, якія маюць агульнанацыянальнае значэнне, – чыгунка, метро, радовішчы карысных выкапняў, энергасістэмы…

Хачу звярнуць увагу вось яшчэ на што: прыватны бізнес павінен працаваць у аднолькавых умовах з дзяржаўным. Характэрны, няхай і не такі маштабны, прыклад, калі індывідуальныя прадпрымальнікі да 70 працэнтаў тавараў адпускаюць у доўг. Вымушанасць такіх дзеянняў абумоўлена не толькі збядненнем насельніцтва, але і немагчымасцю на роўных з дзяржаўнымі структурамі ўдзельнічаць у вытворча-гандлёвых адносінах. Сучасны бізнес вельмі складаны, канкурэнтнае асяроддзе нашмат шчыльнейшае, чым на пачатку 1990-х гадоў, і таму беларускім бізнесменам патрэбна сучаснае веданне эканомікі. Бізнес ператвараецца ў элітарны занятак і патрабуе сістэмнага падыходу да адукацыі, што павінна таксама забяспечыць дзяржава. Будучае краіны, беларускай эканомікі залежыць ад якасці адукацыі, што немагчыма без рэалізацыі інфармацыйных тэхналогій і інавацый.

Калі ў бліжэйшы час не будзе прынцыповых змен ва ўнутранай палітыцы дзяржавы, праз некаторы час у Беларусі можа з'явіцца стратэгічная праблема захавання чалавечага капіталу. Трэба разумець, што ў будучым фактар працы ўжо будзе не зусім атаясамлівацца з працоўнай сілай – на першы план выйдзе якасць працоўнай сілы.

Нам патрэбны змены ў сістэме матывацыі працы, уладання маёмасцю, камерцыйнымі актывамі, у тым ліку і праз раздзяржаўленне маёмасці. І пачынаць трэба са стварэння камфортных умоў для бізнесу на ўсёй тэрыторыі краіны, а не вырашаць мясцовыя праблемы праз канцэнтрацыю ўвагі дзяржавы на канкрэтным рэгіёне. Напрыклад, спробы рэфармаваць сельскагаспадарчую вытворчасць праз многамільярдныя інвестыцыі без прынцыповага вырашэння пытання прыватнай уласнасці адпаведнага поспеху так і не прынеслі. Валавы прадукт сельскай гаспадаркі вагаецца вакол сярэднегадавых паказчыкаў апошняга дзесяцігоддзя, а стратнасць дзяржсельгаспрадпрыемстваў нарастае, крэдыторская запазычанасць перавышае дэбіторскую часам у 6 разоў. Галіна ў цэлым банкрот, і запазычанасць буйнатаварнай вытворчасці без дапамогі дзяржавы ніколі не будзе вернута крэдыторам. Але ёсць і новая з'ява ў сельскім жыцці Беларусі: паўсюдна адзначаюцца вёскі, дзе зусім няма дзяцей. Не вельмі прыгожы вынік рэфармавання аграрнага сектара эканомікі.

Няцяжка заўважыць, што ключавыя праблемы сацыяльна-эканамічнай дынамікі знаходзяцца ў Беларусі па-за эканамічнай сферай. Таму для забеспячэння паступовага руху эканомікі дзяржавы патрэбна адпаведная каардынацыя дзяржаўнай, прамысловай, рэгіянальнай і навукова-тэхналагічнай палітыкі, якая і павінна прывесці да прытоку замежных інвестыцый у цэлым у краіну. Прычым сама па сабе рэгіянальная палітыка павінна з'ўляцца фактарам эканамічнага росту. Таму і заканамерна для Беларусі перспектыва дэцэнтралізацыі ўлады з дэлегаваннем паўнамоцтваў органам мясцовага самакіравання, у тым ліку і ў фарміраванне органаў кіравання рэгіёнамі. Актуальным з'ўляецца ўкараненне лічбавых тэхналогій у дзяржкіраванне, стварэнне электроннага ўрада і перадача яму паўнамоцтваў у вырашэнні распаўсюджаных праблем, што аўтаматычна аслабіць рэгуляванне грамадства і бізнесу.

Доўгія гады мы не бачым рэвалюцыйных змен у эканоміцы Беларусі, няма гарантый для прыватнай маёмасці і зараз, замежныя інвестыцыі вельмі абмежаваны па аб'ёмах і звужаны да пэўных галін, а працоўная сіла «ўцякае» за мяжу. Пры ўсіх намаганнях улады да гэтага часу ў Беларусі асобныя элементы рынку не склаліся ў сістэму, таму што пакуль няма яшчэ належнага інстытуцыянальна-заканадаўчага асяроддзя, якое дазволіць мець эфектыўную, устойлівую, але і сацыяльную эканоміку.

Сучаснай Беларусі патрэбна своеасаблівая спіраль карысці для грамадства: дэмакратызацыя – прыватная маёмасць – замежныя інвестыцыі – вынік. Зразумела, што гэта вельмі спрошчаны падыход, але ў ім праглядаецца матывацыя для беларусаў, якія павінны жыць у новай эканамічнай рэальнасці.

Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) выступае за спыненне датацый у стратныя прамысловыя прадпрыемствы, а таксама за паэтапнае скарачэнне дзяржаўнай уласнасці. Прадпрыемствы па здабычы карысных выкапняў, метро і грамадскі транспарт павінны застацца ў дзяржаўнай і камунальнай уласнасці. Працэс прыватызацыі павінен адбывацца адкрыта. Усе грамадзяне Беларусі павінны мець права на набыццё акцый прадпрыемстваў, якія падлягаюць прыватызацыі, праз эфектыўны рынак каштоўных папер. Пры гэтым работнікам прадпрыемстваў, якія прыватызуюцца, гарантуецца ўдзел у прыватызацыі на льготных умовах. Адмяняюцца ўсе абмежаванні на абарачэнне акцый: іх можна свабодна прадаваць, дарыць, закладваць і перадаваць у спадчыну.

СПАДЧЫНА

Паводле ўжо існуючага праекта, інвестар мае намер максімальна аднавіць страчаныя пабудовы старога горада. Праўда, праект закранае толькі частку знішчанага квартала.

Літоўцы хочуць аднавіць знішчаны квартал у цэнтры Гродна

Тое, што гарадскія ўлады прадалі з аўкцыёну 0,15 га зямлі ў самым цэнтры старога Гродна пад забудову гандлёва-офіснага цэнтра, напалохала многіх гродзенцаў. Неабыякавыя людзі адразу выступілі з крытыкай у інтэрнэце. Прычым апасенні выказваліся самыя рэальныя.

У прыватнасці, гучала, што ў мірныя савецкія часы цэлыя кварталы старога Гродна ішлі пад коўш экскаватара дзеля ўвасаблення ў жыццё «грандыёзных» на той час па сваім размаху архітэктурных праектаў: будаўніцтва аблвыканкама на месцы квартала гістарычнай забудовы канца XVIII – пачатку XX ст., драмтэатра – на месцы бернардзінскага жаночага касцёла і кляштара XVII ст., гандлёвага дома на вул.Савецкай – на месцы гатэля «Еўропа», Дома быту – на вуліцы Замкавай…

Зараз ужо дакладна вядома, што заказчыкам новага будаўніцтва на тэрыторыі паміж Домам быту і Палацам тэкстыльшчыкаў стала літоўская фірма «ТД-груп», якой у Гродне ўжо належыць сетка кавярняў. У праекце, выстаўленым для абмеркавання, інвестар інфармуе, што на ўчастку плануецца збудаваць тры гандлёвыя аб'екты. Адзін з іх мае быць аднапавярховым, і яго плошча складзе 280 квадратных метраў. Яшчэ два – двухпавярховыя плошчай каля 230 і 425 квадратных метраў.

Паводле меркавання вядомага гродзенскага краязнаўцы і аўтара макета старога Гродна **Ігара Лапехі**, які азнаёміўся з праектам, заказчык плануе максімальна ўзнавіць страчаныя пабудовы старога горада. І, што вельмі важна, перад будаўніцтвам інвестар узяў на сябе абавязкі правесці археалагічныя раскопкі.

Лапеха нагадвае, што гэты квартал старога Гродна разбураны ў савецкія часы, аднак ён быў добра вывучаны яшчэ ў 1920–1930-я і пастаўлены на ўлік як помнік архітэктуры.

Яшчэ на адну важную дэталь звяртае ўвагу Лапеха. На ягоным макеце добра відаць, што ў архітэктурны ансамбль на Замкавай уваходзілі не тры, а чатыры дамкі, якія фасадамі выходзілі на вуліцу Замкавую.

«Я разумею, што не ў сілах інвестара было спраектаваць так, як гэта выглядала нават на пачатку XX стагоддзя, паколькі на месцы аднаго з дамоў зараз праходзіць дарога, якая з Замкавай вядзе да Дома быту, – кажа Лапеха. – *Гэты кавалак зямлі нават ніхто не прадаў інвестару. Хаця я яшчэ раней прапаноўваў перапланаваць тут праезную частку, каб змяніць рух і цалкам аднавіць архітэктурны ансамбль Замкавай».*

І далей Лапеха ўдакладняе, што ў будучыні ўсё ж застаецца магчымасць дабудаваць чацвёрты дамок, з тым каб вуліца Замкавая вярнула свой першапачатковы выгляд.

Міхал КАРНЕВІЧ.

На здымку злева: так выглядалі дамкі на вуліцы Замкавай яшчэ пасля Другой сусветнай вайны.

Справа: вуліца Замкавая старога Гродна на макеце краязнаўцы Ігара Лапехі. На макеце відаць, што на вуліцы Замкавай побач шчыльна стаялі чатыры дамкі. На месцы правага дамка зараз праходзіць дарога, і яго аднаўленне не плануецца.

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Прабачце, Віктар Мікалаевіч!

У мінулым нумары «Народнай Волі» выйшла інфармацыя пра тое, што нядаўна народная артыстка Беларусі Зінаіда Бандарэнка перанесла аперацыю па замене тазабедранага сустава. Са старонак газеты Зінаіда Аляксандраўна дзякавала ўрачам і казала многа цёплых слоў у адрас усяго персаналу 6-й клінікі. Аднак у тэкст закралася прыкрая памылка. Галоўнага ўрача бальніцы Віктара Мікалаевіча Гурко назвалі Паўлам Іванавічам.

Канечне ж, 6-ю Гарадскую клінічную бальніцу Мінска ўжо амаль 16 гадоў узначальвае заслужаны ўрач Рэспублікі Беларусь, выдатнік аховы здароўя, кандыдат медыцынскіх навук **Віктар Мікалаевіч ГУРКО.**

Прыносім свае прабачэнні яму і чытачам «Народнай Волі».

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

Ці прадасць Юрый Чыж мінскае «Дынама»?

Сталічны футбольны клуб ахутаны невядомасцю.

Учора стала вядома, што галоўны трэнер «Дынама» **Сяргей Гурэнка** пакінуў пасаду, гэта афіцыйна пацвердзілі ў клубе.

Яшчэ раней, паводле інфармацыі журналіста «Прессбола» Аляксандра Дабрыяна, Гурэнка атрымаў прапанову стаць асістэнтам **Славалюба Мусліна** *(у свой час сербскі спецыяліст таксама трэніраваў мінскае «Дынама» і працаваў разам з беларускім трэнерам у розных камандах.* – **Аўт.**) у клубе з Саудаўскай Аравіі «Аль-Фейха»:

«Паводле слоў Сяргея Гурэнкі, увесь мінулагодні трэнерскі склад цярпліва чакае развязкі. Хаця прапановы паступаюць, і той жа Гурэнка прызнаўся, што сябра і калега Славалюб Муслін хоць сёння чакае яго ў Саудаўскай Аравіі. Трэнеры не сядзяць склаўшы рукі, на паперы ўжо распісаны ўвесь падрыхтоўчы перыяд. Праўда, ёсць дзве акалічнасці. Калі да 11 студзеня ў «Дынама» не з'явіцца новы гаспадар, бессэнсоўным будзе выглядаць выхад каманды з адпачынку. І больш важная: ці давераць наогул Гурэнку і яго асістэнтам працягваць кіраваць дынама-машынай?»

Тым часам пра новага гаспадара клуба да гэтага часу афіцыйна не аб'яўлена, усё па-ранейшаму застаецца на ўзроўні чутак і версій. Раней той жа Гурэнка выказаўся так: «*Сядзім без кантрактаў, чакаем рашэння зверху. Вельмі спадзяёмся, што ўсё вырашыцца як мага хутчэй, бо вельмі шкада часу, які сыходзіць*».

Як паведамляе by.tribuna.com, не выключана, што бізнесмен **Юрый Чыж** можа захаваць кантроль над сталічным клубам, і на сёння гэта адзін з самых верагодных варыянтаў развіцця падзей. Аднак не выключана, што новага ўласніка працягнуць шукаць.

Нагадаем: яшчэ летам з'явілася інфармацыя, што Чыж збіраецца прадаваць мінскае «Дынама». Паведамлялася, што новым гаспадаром клуба можа стаць расійскі бізнесмен **Міхаіл Гуцэрыеў**, беларускі бізнесмен **Уладзімір Япрынцаў** альбо IT-прадпрымальнік **Віктар Пракапеня**.

Кіраўнік Беларускай федэрацыі футбола **Сяргей Румас**, які да таго ж яшчэ і прэм'ер-міністр Беларусі, з гэтай нагоды выказаўся таксама загадкава: «*Ведаю, хто будзе новым уласнікам «Дынама», але не скажу*».

Загадкавасць – гэта, безумоўна, добра для стварэння пэўнай інтрыгі, але найперш у такой сітуацыі цярпяць футбалісты і трэнеры, якія сталі закладнікамі абставін і жывуць у невядомасці. Не выключана, што многія разбягуцца ў розныя бакі, і каманду прыйдзецца збіраць, што называецца, з нуля.

Не вядома, чым усё гэта закончыцца, але ясна адно – у новым сезоне бронзаваму прызёру апошняга чэмпіянату Беларусі давядзецца вельмі і вельмі няпроста. А пакуль, відаць, гандаль працягваецца…

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ПОСТСКРИПТУМ

В деле о высылке пресс-секретаря ОГП Анны Красулиной поставлена точка

Как известно, 13 ноября минувшего года миграционные службы страны приняли решение выслать пресс-секретаря Объединенной гражданской партии Анну Красулину из Беларуси сроком на один год. Причина – три административных правонарушения, два из которых – участие в несанкционированных массовых мероприятиях и одно – неоплаченный проезд в городском автобусе.

Анна Красулина – гражданка России, но живет в Беларуси и с 2002 года имеет вид на жительство в нашей стране. Решение о высылке она посчитала необоснованным, незаконным и политически мотивированным. В основу решения УВД о высылке легли документы для служебного пользования, которые Красулиной никто не показал. Более того, Анна не была согласна с тем, что ее привлекли к административной ответственности якобы за участие в несанкционированных мероприятиях; оспаривала это решение в белорусских судах, но, получив отказ, обратилась в Комитет по правам человека ООН. Свое решение Комитет еще не вынес.

18 и 19 декабря в суде Московского района состоялось рассмотрение жалобы Анны Красулиной. Вердикт судьи Ольги Гусаковой: «*Жалобу Красулиной удовлетворить. Решение ОГиМ о высылке отменить*».

Конечно, Красулину это порадовало. Она осталась в Беларуси, со своей семьей. Но представители УВД Московского района могли обжаловать это решение в суде высшей инстанции.

– В среду 9 января я получила информацию из суда Московского района, что инициаторы моей высылки не стали этого делать. Срок, который отводится на обжалование, – 15 дней – прошел, – говорит Анна. – В тот же день, 9 января, я сходила в отдел по гражданству и миграции Московского района, подала документы на продление вида на жительство и попросила решить вопрос об аннулировании штампа о высылке, который был поставлен в мой паспорт. Начальник отдела был предупредителен и вежлив, поставил поверх него другой штамп: «Аннулировано». Так что на уровне ОГиМа дело закрыто.

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

ЗНАКОМСТВА

Почему Павел Камышов из Подмосковья подписался на ПДФ-версию «Народной Воли»

Незадолго до Нового года редакция «Народной Воли» возобновила подписку на ПДФ-версию печатной газеты. Одним из первых, кто решил дважды в неделю получать газету по электронной почте, оказался Павел Камышов из подмосковного города Фрязино.

Заметим: Павел вместе с женой и тремя детьми встречал новогодние праздники в Минске. А перед отъездом решил зайти в редакцию и поделиться своими впечатлениями о Беларуси, рассказать о том, почему ему, россиянину, захотелось получать новости из соседней страны.

– Беларусь – не чужая нам страна. Моя жена Юлия наполовину белоруска, ее отец родом из Минска. Тут живут родственники. Каждый раз, бывая в Беларуси, что-то новое узнаем. В России информации о Беларуси очень мало. Если и попадается, то в основном о приезде Лукашенко в Москву, переговорах на высшем уровне. О том, что происходит внутри вашей страны, сведений в наших средствах массовой информации, считай, никаких. А нам хочется больше знать о Беларуси, поэтому и подписались на ПДФ-версию газеты «Народная Воля». Система подписки очень проста. Оплачивал картой «Альфа-банка» через Webpay.

– Павел, стоимость подписки на нашу газету около трех долларов в месяц за восемь-девять номеров. Это дорого по российским меркам?

– Я пока не могу сказать, дорого это или нет. Все зависит от того, какие материалы публикуются, каково их содержание. За интересную, полезную, запоминающуюся информацию можно и дороже заплатить…

– А о чем вам было бы интересно почитать?

– О жизни людей, об их благосостоянии, о том, как они чувствуют себя в это непростое время.

– Поскольку вы уже не однажды бывали в Беларуси, то какое-то мнение о нашей стране сложилось…

– Четко могу сказать про те вещи, с которыми лично столкнулся. Первое, что бросается в глаза, – несовершенная работа некоторых обслуживающих организаций, отсутствие у них клиентоориентированного подхода. Прошлым летом, например, мы были в Несвиже. Казалось бы, раскрученное туристическое место. Но у нас возникли проблемы с обменом денег. В выходной во второй половине дня закрыты все банки. Такая же ситуация с магазинами. Да, там есть один супермаркет. Но мы жили в другом конце города, далеко от него. Все маленькие магазинчики были закрыты. Такие вещи удивляют. Я понимаю, когда такое происходит в глухой провинции, далеко от туристических маршрутов, где нет необходимости в обменниках, кафе и работающих допоздна магазинах. А в Несвиже такая потребность есть.

Вторая проблема – слабо развиты информационные системы. Интернет есть далеко не везде. Взять, к примеру, карты и справочники «2ГИС». Отличная вещь, в них можно найти любую нужную информацию. А туристу сейчас без хорошего электронного путеводителя в чужой стране очень неуютно. Но подобных порталов в Беларуси нет. И это странно, так как я знаю, что тут много компаний, которые занимаются IT-бизнесом. Но туризм, видимо, не находится в поле их разработок. А у страны большой туристический потенциал. Беларусь должна больше привлекать туристов, заботиться о том, чтобы им было тут комфортно.

Хотелось бы, чтобы в больших городах, туристических центрах были пункты проката велосипедов, самокатов: в одном месте взял – в другом оставил.

Что очень нравится у вас? То, что за исключением Мира–Несвижа (да и то с натяжкой) нет «вылизанных» туристических мест, искусственной картинки. Здесь всегда реальная жизнь.

С нашего предыдущего визита в Беларусь прошло чуть больше года. Вот что на этот раз бросилось в глаза: станции в метро объявляют по-белорусски и по-английски, указатели и названия улиц – по-белорусски. Национальная самоидентификация – это замечательно, но надо думать и о туристах. Россиян в Беларуси наверняка всегда много. В Москве, понятно, объявляют названия станций по-русски и по-английски. Но в той же Казани, столице многонационального Татарстана, объявляют на трех языках – русском, английском, татарском. Почему и вам так не сделать?

– Когда что-то не понимаете, приходится обращаться к прохожим?

– Да, язык, как говорится, до Киева доведет. Люди у вас замечательные. К кому ни обращались, всегда подсказывали, объясняли, чуть ли не за руку отводили. Помню, в Бресте искали конкретное кафе с национальной кухней. Случайные прохожие проводили нас к нему. Оно оказалось на территории парка.

– Какие блюда белорусской кухни любите?

– Драники, конечно. Еще зразы, тыквенный суп, мочанку. Мне нравится белорусская кухня, она сытная и вкусная. Дома иногда готовим драники. Хочу сказать по поводу белорусских кафе, мест общепита. Где бы мы ни обедали, везде было очень уютно и чисто, соблюдены все санитарные нормы. Грязные рюмочные ни разу не попадались. Причем всегда сопоставимо: цена – качество. Только однажды неоправданно дорого поели. Это было в Мире. Тогда там было открыто только одно кафе.

– Где вы жили, когда путешествовали по Беларуси?

– Чуть больше года назад летом мы проехали от Орши до Бреста с остановками в Минске, Несвиже, Мире, Бресте, Беловежской пуще. Ночевали где одну ночь, где две. При съеме жилья пользовались международными системами бронирования. Проблем не возникало.

Везде нас встречали очень радушные приветливые люди. Что меня поразило, все старались официально оформить документы, заключить договор аренды. И это здорово: ведь в первую очередь это наша защищенность. В поездках по России бывало по-разному. В одном месте мы даже не видели хозяина, созванивались с ним по телефону, а ключи от квартиры он оставил нам у продавца соседнего магазина.

– Если бы вдруг по каким-то причинам вам пришлось переехать из России в Беларусь, смогли бы вы тут жить, сохраняя тот же уровень достатка?

– Учитывая то, что я работаю в сфере IT и над большинством проектов – дистанционно, думаю, чувствовал бы себя у вас неплохо. Стоимость жизни в Беларуси и России примерно одинаковая. Доходы у белорусов, конечно, меньшие. Хотя в IT-области вполне неплохие. И она развивается в Беларуси, это видно.

– Вам понравился Минск новогодний?

– Минск в принципе хороший крепкий европейский город. Это совсем не «совок». В нем приятно находиться, а сейчас тут чувствуется еще дух праздника.

– Спасибо! И счастливой вам дороги домой!

Екатерина МЕДВЕДСКАЯ

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Калі пустыя кашалькі, вырошчвайце свае гуркі

Міністэрства антыманапольнага рэгулявання і гандлю склала спіс спажывецкіх тавараў, якія будуць карыстацца найбольшым попытам у 2019 годзе. У яго, у прыватнасці, увайшлі сякеры, косы, сярпы, штопары…

Чытаў з усмешкаю на твары
(Не рагатаў парою ледзь),
Якія рэчы і тавары
Часцей ва ўжытку будзем мець.
Не дасць, магчыма, хтосьці веры,
Але сцвярджаецца ўсур'ёз,
Што нам спатрэбяцца сякеры
І не абыдземся без кос.
Я дваццаць год касу не бачыў!
Таму адчуў намёк такі:
Эксплуатуйце вашы дачы,
Калі пустыя кашалькі;
Не давярайце больш уладзе,
Бо да галечы давядзе,
Вам увіхацца трэба ў садзе
І калупацца на градзе,
Каб на стале былі заўсёды
Гурочкі, грушы, гарбузы,
Каб плён далі караняплоды,
Апроч астатняй драбязы;
Таму і будуць вам дарэчы
Сякеры, косы, сахары,
Якія помніць люд старэчы.
Дык Бог у помач вам, сябры!

* * *

Сябе мы будзем цешыць чаем
І есці свойскую яду.
Адно мяне не засмучае —
Што будуць штопары ў хаду…

Зацягнулі паясы, сталі біцца за трусы

Дырэктар бабруйскай крамы «Еўра-хэнд» пабіў маладзіцу, якая спрабавала ўкрасці жаночыя трусы. Супраць дырэктара ўзбуджана крымінальная справа (маладзіца заявіла, што ён імкнуўся яе згвалтаваць), а сама зладзейка атрымала штраф.

Як не маеш грошай многа,
Абнасіў адзенне ўшчэнт,
Дык табе дарункам Бога
Здасца нават сэканд-хэнд.
(Прасвятлю няўцямным клёпкі:
Сэканд-хэнд — замежны хлам.
І атрускі, і атопкі
Аддаюць буржуі нам.)
Сярод нас, сказаць дарэчы,
Небагатых дужа шмат,
І таму такія рэчы
Прадаюцца нарасхват.
Цугам люд ідзе да крамы,
Дзе шмаццё ляжыць гарой.
Часам там бываюць драмы
(Дый трагедыі парой).
…У жанчыны грошай мала
Ці наогул не было.
На паліцах жа ляжала
Дзе-нідзе зусім не тло.
Вунь, напрыклад, ніштаваты
У трусоў жаночых від.
І цана — не паўзарплаты,
І не трэба браць крэдыт.
Ды карцела маладзіцы
Мець трусы нашармака.
І міжволі да паліцы
Пацягнулася рука…
А дырэктар гэтай крамы
Пазіраў на манітор,
Бо сачыў галоўны самы,
Каб ніхто тавар не спёр.
І на тую маладзіцу
Кінуў ён пагляд касы.
Што такое? Пад спадніцу
Пхае ўпотайкі трусы!
Заплаціць, лічы, капейкі
Не жадае за тавар!
Ён памчаўся да зладзейкі,
Як пажарны на пажар.
Абхапіў дырэктар, рукі
Ёй за спінаю заплёў,
Ну а потым для навукі
Надаваў і кухталёў.
Атрымала ўдосталь краля!
Ды не скончыўся эксцэс:
Каб забраць трусы, што ўкрала,
Пад спадніцу ён палез…
Шкадаваў напотым горка,
Што саваў туды руку,
Бо пасля была разборка,
І сказала следаку
Маладзіца:
— Ён наскочыў
Звера хіжага накшталт!
І хоць злыдню плюй у вочы —
Учыніць збіраўся гвалт!
Не дастаў трусы чужыя —
Зняў ён тыя, што на мне!
І службовец справу шые —
След знайшоўся на сцягне.
Ён жа там з'явіўся неяк…
А зладзейцы штраф далі.
Ёй было шкада капеек,
А цяпер аддасць рублі.

* * *

Зараз час нядобры ўсё-ткі:
Зацягнулі паясы
І гатовы грызці глоткі
За злінялыя трусы…

З НАГОДЫ

На беларускіх ялінках цацкі павінны ззяць нацыянальным зместам

Імкнуся разабрацца і разумею, што не пераважыць больш таго вялікага хвалявання, якое было, калі бацька ўносіў у дом ялінку і мы, дзеці, яе ўпрыгожвалі. Святло газавай лямпы адлюстроўвалася ў самаробных цацках і вабіла сваёй чароўнасцю. Разам з пахам смалы ў дом прыходзіла цуд-свята. Сустракаць Новы год у глыбінцы было найвялікшай радасцю для дзіцячай душы.

Прагрэс даўно даў электрычнасць, з'явіліся штучныя ёлкі і самыя розныя шкляныя цацкі. У самім рытуале ўпрыгажэння ялінкі ўжо няма таго сакральнага эстэтычнага зместу, калі кожнаму маленькаму ўзору самадзейнага выяўленчага мастацтва, які ўяўляла сабой цацка, трэба было адшукаць належнае месца на ялінцы. Гэта было сапраўднае эстэтычнае выхаванне...

Я ведаю, што Таццяна Барэль з Асіповічаў імкнецца захаваць для нашчадкаў значнасць і прыгажосць колішніх ёлачных упрыгожанняў. Нядаўна ў раённым музеі адбылася выстава з яе калекцыі з трох соцень цацак 30–80-х гадоў мінулага стагоддзя. На іх адлюстраваны як сімвалы эпохі, так і рэчы, больш блізкія дзіцячаму ўспрыманню з раслiннага ці жывёльнага свету, выявы казачных герояў і простых людзей. Наведвальнікі музея са Швецыі былі ўражаны такім беражлівым стаўленнем беларусаў да захавання памяці пра мінуўшчыну.

Таццяна Барэль займаецца не толькі збіраннем, але і рэстаўрацыяй ёлачных цацак, шкадуе, што падчас людзі выкідваюць іх на сметнік разам са старымі фотаздымкамі. Яна ўпэўнена, што выхаванне навагодняй цацкай вельмі важна, і на беларускіх ялінках яны ўжо даўно павінны ззяць нацыянальным зместам.

Віктар ХУРСІК.

З НАТУРЫ

Пра цукеркі «Беларусачка», «Добрага Яна» і актыўную грамадзянскую пазіцыю

Хачу падзяліцца з чытачамі «Народнай Волі» – газеты, якую я чытаю даўно, рэгулярна і з задавальненнем, – адной прыгодай, што адбылася са мной напрыканцы мінулага года.

Як і многія жанчыны, я люблю ласункі. Асабліва мне даспадобы салодкія вырабы бабруйскага ААТ «Чырвоны харчавік» – зефір, пасціла, казінакі. А пару гадоў таму я адкрыла для сябе вельмі прыстойныя цукеркі гэтага вытворцы – «Беларусачка». Дэмакратычныя па цане, смачныя і, што асабліва прыемна, надзвычай густоўна афармленыя, ды яшчэ па-беларуску! Каробка «Беларусачкі» – журавінавай, сунічнай, агрэставай (усяго пяць відаў на выбар – смачныя ўсе!) – даўно стала маім улюбёным прэзентам у самых розных жыццёвых сітуацыях.

З надыходам снежня і ў клопатах пра навагоднія падарункі я наведалася ў знаёмы фірмовы магазін на вуліцы Адзінцова. Прадавачка, кабета з выразным адбіткам пражытых гадоў і стоенай раздражнёнасцю на твары, упэўнена паклала перада мной сунічныя цукеркі, хаця я прасіла журавінавыя. На маю заўвагу пра іншую каробку жанчына агаломшыла мяне тырадай, з якой запомнілася «не изучала», «мне это не нужно», «таких, как вы, – одна на тысячу» і нешта падобнае.

Зрабіўшы патрэбныя мне пакупкі, я папрасіла кнігу заўваг і прапаноў, напісала адпаведную заяву і… забылася пра непрыемнае здарэнне на некалькі тыдняў. Аж пакуль дачка не абвясціла мне, што на праваслаўныя Каляды мае прыехаць з Расіі сваццця. Трэба рыхтавацца да сустрэчы. Успомніўся прыкры магазінны эпізод. А дзе ж пісьмовы адказ на маю заяву? Яго не было. Паглядзела ў інтэрнэце закон аб правах спажыўцоў. Так, 14 дзён, адведзеныя на інфармаванне заяўніка ў сувязі з яго пісьмовым зваротам, прайшлі. Я ведала, якім павінен быць мой наступны крок: заява ў адміністрацыю Фрунзенскага раёна, на тэрыторыі якога знаходзіцца юрыдычная асоба, дзе адбыўся інцыдэнт, аб парушэнні майго права як спажыўца. Пісаць вельмі не хацелася, бо чамусьці ўяўлялася, што адказу зноў не будзе альбо я атрымаю фармальную адпіску тыпу «ваш зварот накіраваны для разгляду ў…».

Пераадольваючы сябе, вырашыла ўсё ж адшукаць тэлефон кіраўніцтва фірмовага магазіна, каб спраўдзіць, ці вядомы ім факт майго пісьмовага звароту. Знайсці ў Сеціве патрэбныя кантакты цяжкасці не склала, і неўзабаве я ўжо ведала, што інфармацыя пра інцыдэнт дырэктару, у падпарадкаванні якога некалькі гандлёвых кропак «Чырвонага харчавіка», даведзена не была. А праз некалькі дзён я трымала ў руках адказ на маю заяву, які мяне вельмі ўсцешыў. Не магу ўстрымацца, каб не працытаваць яго цалкам:

«Паважаная Тамара Мікалаеўна!

ПГУП «Добры Ян» разгледжаны Ваш зварот, занесены 02.12.2018 у кнігу заўваг і прапаноў гандлёвага аб'екта, размешчанага ў г.Мінску па вул. Адзінцова, д.20. Па факце грубых паводзін прадаўца з апошняй праведзена прафілактычная гутарка, прынята рашэнне аб яе дэпрэміраванні па выніках работы за чацвёрты квартал 2018 года. З мэтай выключэння аналагічных сітуацый у бліжэйшы час будуць набыты слоўнікі беларускай мовы для наступнага іх выкарыстання персаналам прадпрыемства. Названы крытэрый у далейшым будзе ўлічвацца пры падборы персаналу.

Загадзя ўдзячныя за ўнесеную прапанову, праяўленую актыўную грамадзянскую пазіцыю.

З павагай,

П.Ю.Дабрыян, дырэктар ПГУП «Добры Ян».

З гэтай маленькай гісторыі кожны можа зрабіць свае высновы. Але ясна адно: не ўсё так безнадзейна ў нашым царстве-гаспадарстве. І каб зрэдку атрымліваць *радасці скупыя тэлеграмы*, трэба грукацца ва ўсе дзверы, пераадольваючы бязвер'е, стому, свае маленькія слабасці.

Тамара КАРОТКАЯ.

Мінск.

ПРОБЛЕМА!

Органическая продукция…

Когда она будет на нашем столе?

Органические продукты…

В последнее время о них заговорили не только аграрии, но и специалисты по питанию, экономисты, представители сферы торговли.

В нашей стране, я слышал, готовится закон об органической продукции, и, надеюсь, он положит начало развитию новой подотрасли. Ведь недостаточно вырастить, скажем, тот же картофель без использования минеральных удобрений. Нужно еще в определенных условиях его сохранить, грамотно переработать, с соблюдением рецептуры изготовить то или иное блюдо.

Почему встал вопрос о производстве органической продукции? Прежде всего потому, что наука доказала, какой вред наносит здоровью человека химизация сельского хозяйства. В погоне за высокими урожаями в тех же сельхозкооперативах применяются многократные обработки растений гербицидами, фунгицидами, инсектицидами и другими препаратами. А для повышения продуктивности скота используются гормоны роста, антибиотики и так далее.

Покупателей успокаивают: мол, к продаже допускается только проверенная продукция. В крупных торговых центрах основанием для ее реализации являются сертификаты, но где гарантия, что товар и сертификат всегда находятся в полном соответствии?

Еще больше вопросов возникает к той продукции, которая реализуется на рынках. Проверка на наличие пестицидов у нас вообще не проводится. А что такое санитарный контроль? Приносишь, например, килограмм помидоров и их исследуют на некоторые показатели. Но можно ведь принести одно, а торговать совсем другим. Я не видел, чтобы работники лабораторий брали пробы с каждой единицы тары, как положено по инструкции. Это во-первых. А во-вторых, вред нитратов для человека по сравнению с пестицидами – это все равно, что укус осы по сравнению с укусом змеи. Ведь большинство пестицидов – это яды, а нитраты в оптимальном количестве даже нужны нашему организму.

Проверка на наличие радиации тоже, как говорится, полуправда, так как имеющиеся в лабораториях рынков радиометры фиксируют только гамма-излучение, которое дает при радиоактивном распаде цезий, но не дает стронций, распад которого сопровождается бета-излучением, поражающим наши органы изнутри. Период полураспада этих радиоактивных элементов примерно одинаков, и осталось их после Чернобыльской трагедии примерно одинаковое количество, но мы постоянно слышим только про цезий, хотя стронций не менее опасен, он поражает костный мозг со всеми вытекающими последствиями.

Возвращаясь к вопросу об органической продукции, хочу сказать, что произвести ее практически невозможно. Если какому-то хозяйству удалось исключить все пестициды и удобрить почву только натуральным перегноем или компостом, то это еще не значит, что растения не получат вредные вещества. Они ведь могут содержаться в тех же компостах, если для подстилки скота использовали обработанную пестицидами солому или коровам выдавались корма, выращенные с использованием пестицидов.

Абсолютно органическую продукцию можно получить только в изолированном хозяйстве с замкнутым циклом производства. И я не верю той информации, которая как-то прошла по телевидению, что в Беларуси уже 80 фермерских хозяйств производят органическую продукцию. Кто определил, что она соответствует всем требуемым параметрам? Ведь у нас сертификация такой продукции еще не производится, и решится этот вопрос только после принятия закона об органической продукции, когда будет контролироваться не только сама продукция, но и весь процесс ее производства, что, кстати, за рубежом уже делается.

Можно предположить, что продукцию, более-менее приближенную к органической, есть возможность сегодня производить на приусадебных участках, где прополка от сорняков проводится вручную, что позволяет избежать применения гербицидов. С болезнями растений частники борются народными методами, не прибегая к использованию фунгицидов, инсектицидов и т.д.

Но покупатели на рынке толпятся у тех прилавков, на которых лежат более дешевые овощи, не интересуются, каким образом они произведены. То же относится и к фруктам, которые во многих хозяйствах обрабатываются за лето до десяти и более раз. А на приусадебных участках многие владельцы вообще не обрабатывают, но покупатели предпочитают красивые блестящие яблочки в восковой оболочке, не зная, сколько вредных веществ в них содержится.

Вот почему для аграрного сектора давно пришло время заняться как следует производством органической продукции.

Валерий Александрович ЛИСТОПАД, бывший учитель, ударник двенадцатой пятилетки.

д.Лучники Слуцкого района.

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО

председателю Барановичского горисполкома Юрию ГРОМАКОВСКОМУ

Почему бы в Барановичах не увековечить память солдат-белорусов, погибших в Первой мировой войне?

Уважаемый Юрий Анатольевич!

Под Вашим председательством прошло заседание городского совета по вопросам историко-культурного наследия. Во время Первой мировой войны какой-то период в Барановичах находился Николай II. Здесь была ставка царя. А далее я цитирую местную газету «Наш край» (5.01.2019): «*Спустя 100 лет потомки думали, каким образом увековечить это историческое событие*».

Отмечу, что «потомки», не известные широкой общественности, спохватились спустя четыре года после юбилейной даты, но всё же решили сделать «подарок» жителям города.

При Вашем предшественнике много говорилось о создании музея царя-батюшки, но с его уходом с поста председателя горисполкома как-то все успокоилось. И вдруг при Вашем участии забытая идея становится реальностью.

Решили установить памятный знак у железнодорожного вокзала Барановичи-Полесские. Кстати, там уже стоит солидный камень, напоминающий о выступлении революционно настроенных солдат.

Юрий Анатольевич! Неужели Вы забыли о расстреле Николаем II мирной демонстрации в Петербурге? Последний российский император, пожалуй, этим печальным эпизодом и отличился.

Да, Русская православная церковь считает Николая II святым, и тут ничего такого нет – дела церковные. Вот и Гришка Распутин уже не развратник, а «святой старец».

В Первой мировой сцепились империи, и война была империалистической, но на фронте погибали солдаты, в массе своей крестьяне и рабочие. Так почему бы в Барановичах не увековечить память солдат-белорусов, погибших на той войне? Это было бы по-человечески понятно.

И главное. В царской России даже название Беларусь оказалось под запретом, наша земля стала безликим Северо-Западным краем. Нищету и бесправие принес царизм на нашу землю. И в те времена, чтобы получить образование, белорусы должны были ехать в Петербург, Варшаву… Только независимость дает нам надежду на достойную жизнь. При всех существующих сегодня проблемах я не хотел бы возвратиться в советское прошлое и тем более жить в российской окраине.

Юрий Анатольевич! Необходимо увековечивать Беларусь, возвращать народу его историческую память, национальное достоинство и не забывать, что у нас два государственных языка, но почему-то на улицах нашего города почти все вывески сделаны на русском. Неужели Вы этого не видите?

А что касается российских императоров, то их восхвалять, любить и оплакивать в России есть кому.

Между прочим, а почему жителей Барановичей не подключили к обсуждению «исторического события 100-летней давности»? Их мнение разве не важно?

Сымон СВИСТУНОВИЧ, житель Барановичей.

ВЕКАПОМНАЕ

Знішчаныя хутары

У міжрэччы Дняпра і Бярэзіны знаходзіцца куток, які мілей мне за ўсё на свеце. Абапал ціхаплыннай рэчачкі Алешынкі, якая акружана сасновымі барамі, перамяжаючыся з бярозавымі гаёчкамі, стаіць, яшчэ трымаецца апошнімі жыхарамі, вёска Кабанаўка – мая малая Радзіма.

Бойкія дарогі абмінулі гэты куток, землі тут пясчаныя, не дужа ўрадлівыя, лясы – у большасці сасновыя бары і то невялікага банітэту.

Да 1860 года мясцовы пан прагуляў у карты вёску на 200 двароў і амаль усіх людзей прадалі і вывезлі ў Сібір у Томскую губерню. Новы пан – інжынер-капітан Юлій дэ Бэхлій – за гадоў колькі спляжыў усе навакольныя лясы дашчэнту, зарабіўшы добрую капейчыну, і ў часы сталыпінскіх рэформ ізноў разбагацеў, прадаўшы казне ўжо агаленыя ад лясоў землі.

Уся Бэхляўшчына, як называлі яе людзі між сабой, гэта значны абшар былой Якіма-Слабадской воласці Рэчыцкага павету. Сяляне выкуплялі зямлю, сенажаці – сяліліся на хутарах. Абжываючыся, будуючыся, займаліся земляробствам, жывёлагадоўляй, гадавалі дзяцей. Дужэйшыя і найбольш працавітыя станавіліся з цягам часу на трывалыя ногі, а вось у гультаёў не вельмі атрымліваўся плён працы на зямлі.

Дзед мой па матчынай лініі, Трафім Савельевіч Гаўрыленка, 1891 года нараджэння, вярнуўся з Першай сусветнай вайны, атрымаўшы кантузію, заслужыўшы Георгія, і прывёў двух коней у падзяку за службу. У дзеда быў хутар з пясчанай зямлёй, але з добрай сенажаццю ва ўрочышчы Дзеравянка, паўз Бярозу-раку. Разам з братам Міхайлам валодалі балотам, якое не выкарыстоўвалася. Яго ім прыкупіў іх бацька, мой прадзед Саўка. Яно і зараз мае назву Саўкаў мох.

На пераломе 1920–1930-х гадоў мінулага веку пачалі ствараць калгасы. Усе пралетарыі першымі падаліся ў іх са сваімі сем'ямі, бо ўлада паабяцала надзяліць іх усім, чаго ў іх бракавала на той час. Ніхто не думаў, што чужое дабро вылезе ў рабро. А вось сапраўдныя гаспадары ўпарціліся аддаваць уласнае, нажытае потам, у агульны кацёл-калгас.

Па даносах пачалі вывозіць тых хутаран, якія не падабаліся ўладзе, але і не менш важкай мэтай даносчыкаў з'яўлялася тое, што такім шляхам можна было атрымаць іх нерухомую і рухомую маёмасць: жывёлу, будынкі, малатарні, млыны. Зайздрасць – вельмі вялікі грэх у людзей, але бязбожнікі не грэбавалі нічым.

Каго прымусова вывезлі – ніхто з іх і іх родных назад ужо ніколі не вярталіся, а гаспадаркі іхнія падпалі пад раскулачванне, то бок рабаванне. Тых хутаран, якія пазбеглі раскулачвання, абклалі непасільнымі падаткамі. Жыццё было невыноснае, часам іншыя накладалі на сябе рукі. За нявыплату падаткаў з хат забіралі падушкі, коўдры, цэбры, бочкі, кажухі. Жах вітаў між людзей. Дзяцей не было ў што апранаць, харчаваліся абы-чым, жыццё – адны пакуты.

У тыя гады ўкраінцы хадзілі па хутарах і прасілі хоць чаго паесці, абменьвалі рэчы (самавары, боты) на ежу, бо ў іх, успамінала бабуля Люба, быў страшэнны голад. Шмат іх памірала па дарогах, ля палеткаў.

Дзед Трафім упарціўся доўгі час, не жадаў ісці ў калгас: як гэта я сваіх коней аддам некаму?

Бачачы непазбежнасць рэпрэсій і далейшых адмоўных наступстваў бабуля Люба ўпрасіла старэйшага сына Мікалая, які потым загінуў у 1941 годзе, напісаць заяву аб уступленні ў калгас, тоячы гэта ад дзеда. Калгас меў назву «Камуніст», а людзі жартам і ўсур'ёз казалі: «Старац». Мянушка гэта існавала аж да скону калектыўнай гаспадаркі.

У дзеда забралі ў калгас двух коней, дзве каровы, пяць авечак, еўню, плугі, бароны, вупраж і іншае начынне.

Зямлі пакінулі невялікі лапік, абклаўшы падаткам, добра што не вывезлі са сваёй хаты ў Сібір.

У 1938–1939 гадах прыйшоў загад прымусова знесці хутары – звезці іх у адно месца, у вёску Кабанаўка. Прыязджалі актывісты, сцягвалі стрэхі з будынкаў, валілі нават сцены і вымушалі пераязджаць у вызначанае ў вёсцы месца. Шмат хто з хутаран, пакінуўшы ўсё, з'ехаў у іншыя паселішчы, не жадаючы бачыць і трываць бясконцыя здзекі і пакуты. Пімен Кісялёў апавядаў мне, што яго бацька не змог вытрываць такіх падзей, кінуў хату і ўсё, што ў ёй было, і пешкі з жонкай адправіўся за 40 кіламетраў у горад, каб не бачыць і не чуць аб рабаўніцтве. Старая ўжо Анюта Асаўчыха, у якой хату перавезлі ў вёску, засталася жыць у зямлянцы, дзе і дачакалася пасля вайны смерці. Хату ж у вёсцы расцягнулі па бервяну. Было і такое, што нехта з сям'і хадзіў на працу ў калгас, а другі сем'янін – не. Вельмі цяжка жылося ў калгасе, але аднаасобнікі не жылі, а існавалі, бо былі пазбаўлены ўсяго.

Са 180 хутароў за час раскулачвання большасць знікла са сваімі жыхарамі бясследна. Дзед Трафім хацеў таксама з'ехаць, завербавацца ў Ленінград, але нешта яго спыніла. Ён перавёз хату ў вёску на жоўты неўрадлівы пясок. Аздобіў яшчэ да вайны сваю сядзібу, цягаючы на плячах начоўкамі пладародную зямлю, пасадзіў сад, выкапаў рыдлёўкай копанку. Штодзень хадзіў на знясільваючую працу ў калгас, падарваўшы здароўе, не атрымліваючы на рукі ніякага заробку.

Бабуля Люба задавала пытанне, на якое няма адказу:

– Ну хай памешчыкаў, багацеяў раскулачвалі і знішчалі, лічачы, што яны нарабавалі ў іншых, але за што вывозілі людзей у лапцях і зрэбнай вопратцы разам з малымі дзецьмі ў лютыя маразы, як злачынцаў пад канвоем са зброяй?

Гэтага ў той час ніхто з хутаран не разумеў. Людзі хадзілі амаль галодныя, апавядалі тыя, хто даўно ўжо адышоў у іншы свет:

– Чакалі вясны як паратунку: хутчэй бы вылезла на балоце шчаўе, каб зварыць нейкую страву.

У народзе была на слыху частушка:

Як быў цар Мікалаша, быў хлеб і была каша.

Як прыйшлі бальшавікі, то ні хлеба ні мукі.

Мінула 80 гадоў, як былі знесены, знішчаны Кабанаўскія хутары. Сёння даводзіцца чуць розныя меркаванні наконт хутарскога гаспадарання ў тыя далёкія часы. Але я скажу так: на хутары нельга жыць гультаём, абібокам ці п'яніцай. Хутар выхоўвае працавітага, ашчаднага, дбайнага чалавека, які любіць зямлю.

Бальшавікі пераламілі хрыбет сялянству, а цяпер праўнукі і прапраўнукі не хочуць нават і размовы весці пра зямлю, бо ўжо надта ім смыліць тое, што адбылося з іх продкамі. Самае дарагое, што падарыла людзям прырода, – зямля – сёння не мае дбайнага гаспадара. А таму маем плачэўныя вынікі.

Алег БЕЛІКАЎ.

г.Жодзіна.

ЗА РУБЕЖОМ

Забастовка в Германии

В трех крупных аэропортах Германии – Кёльн/Бонн, Дюссельдорф и Штутгарт – в четверг 10 января началась забастовка сотрудников, отвечающих за безопасность перевозок пассажиров и грузов. Эту информацию подтвердил представитель профсоюза Verdi. Акция может затронуть почти 110 тысяч пассажиров. Германский профсоюз настаивает на введении единой федеральной тарифной сетки, предполагающей оплату в 20 евро за час работы сотрудников, досматривающих пассажиров, грузы и персонал аэропорта. В настоящий момент этот показатель варьируется в зависимости от земли и характера деятельности. Работодатели были готовы пойти на уступки и согласиться на повышение зарплат в коридоре, верхняя граница которого предполагалась на уровне в 6,4 процента. В Verdi с предложением не согласились.

«Первоочередная забота – это Россия»

В новогодней речи, произнесенной 6 января, министр обороны Норвегии Франк Бакке-Йенсен допустил вероятность возникновения новой войны в Европе. Отрывки из речи министра публикует The Barents Observer.

По мнению Бакке-Йенсена, ответственность за дестабилизацию ситуации в Европе несет в первую очередь Россия. *«Наша первоочередная забота – это Россия. Мы все яснее ощущаем озабоченность в связи с нашим соседом на востоке»*, – отметил министр.

Родила женщина, десять лет лежащая в коме

В больнице штата Аризона пациентка, пребывающая более 10 лет в вегетативном состоянии, родила ребенка. Малыш, которого родила пациентка, сначала не дышал, тем не менее сейчас сообщается, что он жив и находится под присмотром врачей. А полиция начала расследование по факту изнасилования и выясняет, от кого могла забеременеть женщина, собирая образцы ДНК сотрудников клиники.

ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ РАЗГОВОР

Светлана АЛЕКСИЕВИЧ: «У нас проблема с элитой, в обществе нет настоящих пастырей…»

Минские айтишники пригласили на большой разговор Светлану Алексиевич. «И это чудо, что писательница согласилась!» – так начал встречу директор и владелец аутсорсинговой компании «Andersen» Александр Хомич. С другой стороны, приятно, что наши программисты – широко образованные люди, активные члены общества. Александр Хомич сам был модератором этой встречи, проявив, скажу я вам, просто скрупулезное знание творчества нашего нобелевского лауреата.

В принципе, все было организовано по высшему разряду – вот что значит айтишники приглашают! В фойе Бального зала дорогой гостиницы «Даблтри бай Хилтон» пахло живой хвоей. Перед началом компания «Andersen» угощала всех желающих крепким кофе и чаем с печеньем. Зал был заполнен публикой до отказа – а это более 500 человек, более того, многие стояли вдоль стен. Примечательно, что примерно семьдесят процентов собравшихся были люди до сорока лет (некоторые даже с маленькими детьми). То есть публика и по возрасту, и по роду деятельности явно отличалась от той, которая обычно собиралась в интеллектуальном клубе писательницы. Ожидая начала встречи, почти все что-то сосредоточенно читали в своих айфонах, но были и те, кто держал в руках печатные книги. Интересный знак для айтишников (которых здесь было, скорее всего, большинство), не правда ли?

О чем спрашивали Светлану Алексиевич? Прежде всего и как всегда – о человеке на войне. А война не только ужасна, но и парадоксально прекрасна, сказала писательница: прекрасна сила воли людей на войне, их высокие страдания не могут не завораживать – и эта мысль, кажется, впервые прозвучала из ее уст.

«Все гораздо загадочнее, неожиданнее – и в этом великая тайна человека. Я, помню, задохнулась, когда увидела, как старая афганка оплакивала своего близкого. Это было… красиво. И страшно. Но именно это и исследует искусство. И это, конечно, темная сила искусства».

Все ли документы, свидетельства вошли в ее книги о войне? Нет. *«Иногда я с ужасом смотрела и слушала своих героинь: по приказу они без тени колебания расстреливали односельчан и даже близких родственников, если те струсили в бою. И рассказывали мне об этом с пафосом. Я испытывала отчаяние, я спорила с ними. Но это не значит, что я такая хорошая. Просто я была человеком из другого времени, времени сегодняшних человеческих ценностей. Я, слушая их рассказы, могла себе позволить быть такой гуманитарной, свободной. Но люди на войне позволить себе этого не могли. Некоторые кричали на меня: «Тебе легко говорить, а у меня маму убили!» Я бесконечно думаю об этом даже теперь. Вообще, в моих книгах нельзя поставить точку, и я по-новому сегодня смотрю на многие прошедшие события. Возможно, я к ним снова вернусь. Есть желание восстановить какие-то вещи, не вошедшие в книги ранее».*

Разговор, организованный «Andersen», получился свежий, заинтересованный, внимательный, умный. Произошел настоящий обмен интеллектуальной энергией, хотя, казалось бы, вопросы на всех встречах с Алексиевич люди задают одни и те же: памятник в Куропатах, покаяние, победа в Великой Отечественной войне, культ личности Сталина, свобода, демократия…

В частности о культе личности, до сих пор болезненном периоде нашей истории, Алексиевич впервые высказалась так: *«Больше всего культ личности развратил интеллигенцию. К моей бабушке-крестьянке он какое имел отношение? К ней пропаганда о великом вожде сильно не приклеивалась, потому что она жила тяжкими заботами о семье. Она пережила голодомор и Сталина никогда не оплакивала».*

Об истории. *«Часто остается не история, а миф. Все мы в большей или меньшей степени жертвы веры».*

О героях ее книг. *«Мне нравится идеализм тех девочек, которые ушли воевать в 1941-м. Я бы хотела, чтобы он остался в людях, потому что это полет».*

О современных белорусах. *«Не нравится, что очень мало свободных людей, что в обществе преобладает глухое крестьянство и его ценности».*

О социализме. *«Справедливость – это конечная цель всех чаяний человечества».*

Об образовании в Беларуси. *«Я бы его у нас не получала. Но обрести профессию, выучить иностранный язык можно, конечно, и в Беларуси».*

О родных людях. *«Поддержка в творчестве? Нет, родные люди живут параллельно моей работе и творчеству. Родные люди даны нам для других испытаний, для того, чтобы была возможность их, близких, любить. Моя сестра умерла от рака. Осталась дочка. Она теперь и моя дочь. Уже есть внучка. Есть и очень близкая подруга…»*

О своем предназначении. *«Я такая, как все. Вы что, думаете, я встаю утром и чувствую себя нобелевским лауреатом?»*

О смерти. *«Я просила родных развеять мой прах, мне не нравится эта традиционная возня с телом. Не надо мне ставить памятников. Ну а вообще – чего спешить? Жизнь в общем-то прекрасна…»*

Так чего нам не хватает сегодня? *«Темперамента. Мы в Беларуси живем в одиночестве: нет идей, на которые можно опереться. «Людьми зваться», как писал Янка Купала, – это все-таки идея конца XIX века. Мир уже другой. У нас проблема с элитой, в обществе нет настоящих пастырей. Есть прошлое, которое мы уже вынесли из темноты. Но мы совершенно беспомощны в настоящем».*

Елена МОЛОЧКО.

ПРАБЛЕМА

Спачатку весела, потым сумна

З пачатку зімы ў РНПЦ неўралогіі і нейрахірургіі з траўмамі, атрыманымі пры катанні з горак на цюбінгах, звярнуліся больш за 100 дзяцей.

Як паведамляе прэс-служба Міністэрства аховы здароўя, шпіталізаваны 35 пацярпелых, з іх трое – з цяжкімі траўмамі. Дваіх непаўналетніх прааперыравалі. Адно дзіця перанесла дзве аперацыі.

Паводле слоў кіраўніка РНПЦ, галоўнага пазаштатнага спецыяліста па дзіцячай нейрахірургіі Міністэрства аховы здароўя **Міхаіла Талабаева**, кожны выхадны, святочны дзень у цэнтр прывозяць з траўмамі мінімум 10–15 дзяцей.

Акрамя таго, за мінулыя школьныя канікулы па дапамогу ў РНПЦ траўматалогіі і артапедыі звярнуліся больш за 30 дзяцей з так званымі цюбінгавымі траўмамі, 9 з іх шпіталізаваны.

НА ДНЕ

Не выплывуць?

Хакейнаму мінскаму “Дынама” ў чэмпіянаце КХЛ застаецца правесці 16 матчаў.

Як мы і прагназавалі на пачатку сезона, сёлета “Зубрам” не свеціць патрапіць у плэй-оф, а калі так здарыцца, то гэта будзе найвялікшы цуд.

Зараз каманда займае ў турнірнай табліцы ў 10-е месца і адстае ад зоны плэй-оф на 16 ачкоў. Пры гэтым з 16 матчаў, што засталіся, дзесяць давядзецца правесці ў гасцях.

Зрэшты, пра тое, што сезон, можна сказаць, праваленыя, кажа і галоўны трэнер “Дынама” Андрэй Сідарэнка. Ён прызнаўся, што ігракам часам элементарна не хапае фізічных кандыцый.

Алесь СІВЫ.

P.S. *Сёння, 11 студзеня, “Зубры” сустрэнуцца ў гасцях з магнітагорскім “Металлургом”, які ў сваёй канферэнцыі займае 5-е месца.*

ЖУРНАЛИСТСКОЕ РАССЛЕДОВАНИЕ

За решеткой Иван Жданович. Кто он такой?

Как известно, заместитель генерального директора ОАО «Беларуськалий» Иван Жданович был задержан 27 декабря минувшего года при получении взятки в размере 10 тысяч долларов. Вместе с ним в следственном изоляторе оказалась начальник отдела управления инвестициями и сопровождения строительства ОАО «Беларуськалий» Лариса Акинчиц. В данное время они находятся под арестом в статусе подозреваемых. Главное следственное управление Следственного комитета Республики Беларусь возбудило в отношении них уголовное дело по ч.2 ст.430 УК (получение взятки в крупном размере).

Чтобы получить более подробную информацию об арестованном заместителе генерального директора по капитальному строительству, я позвонила заместителю генерального директора по идеологической работе и кадрам ОАО «Беларуськалий» Анатолию Васильевичу Махлаю. Однако он на эту тему разговаривать отказался.

От источников, пожелавших не «светить» свои имена и фамилии, удалось собрать определенные сведения. Иван Иванович Жданович родился в 1967 году. Начинал свою трудовую биографию как рабочий в ОАО «Стройтрест №3 ордена Октябрьской революции». Его отец был бригадиром строительной бригады и заслужил уважение руководства этого строительного предприятия за честный профессиональный труд. Сам Иван Жданович вначале дорос до начальника СУ-55, базировавшегося в Слуцке, затем был переведен в Солигорск на должность руководителя СУ-105. Газета «Советская Белоруссия» в середине 2000-х писала о нем как о начальнике СУ-105 в позитивном ключе, называя его молодым энергичным специалистом.

Под руководством Ивана Ждановича строители СУ-105 в 2007 году возвели менее чем за год порядка 50 коттеджей в агрогородке «Тимковичи» Копыльского района. Президент страны тогда положительно отозвался об их работе. Но через непродолжительное время стали проявляться огрехи: в коттеджах начала отваливаться штукатурка, а на стенах домов появились трещины.

Известно также, что СУ-105 занималось реставрацией замка Радзивиллов в Несвиже. В 2008 году Александр Лукашенко, побывал на этом объекте и остался недоволен, заявив, что ставит строителям и Министерству культуры двойку за работу. «Вы уже 13 лет тут возитесь, и у нас нет больше денег для разбазаривания», – жестко сказал президент. Иван Жданович, правда, нашел, чем оправдаться: СУ-105 работало на ту пору на объекте только небольшой срок, до него реставрационными работами занимались строители Барановичского треста №25.

Достаточно скоро после этого Иван Жданович перешел на работу в ОАО «Беларуськалий».

– Причем от руководства стройтреста №3 он скрывал до последнего, что его пригласили на хорошую должность в «Беларуськалий», – рассказал мне человек, на глазах которого все это происходило. – Жданович ссылался на то, что уходит из стройтреста потому, что устал, неважно себя чувствует, проблемы со здоровьем…

Мне также поведали, что стиль руководства людьми, который демонстрировал Жданович, когда был начальником СУ-105, оставлял желать лучшего.

– Проявлял грубость, на планерках позволял себе орать, топать ногами, мог унизить человека. Он мало походил на интеллигентного, культурного руководителя.

В ОАО «Беларуськалий» Иван Жданович нес ответственность за строительство как производственных, так и социальных объектов, жилых домов.

Рассказывают, что помимо квартиры у него появился еще и коттедж в предместьях Солигорска, который был возведен как-то очень уж быстро. Он семейный человек, жена, как рассказали, работает в сфере медицины, двое детей.

А сейчас немного о том, как реагируют жители Солигорска и работники «Беларуськалия» на его арест. Понятно, об этом говорят все и везде. В одной из солигорских парикмахерских клиентка в соседнем кресле рассказывала парикмахеру, что Ждановича предупреждали о том, что за ним ведется слежка. Мастер ответила, что, вероятно, жадность оказалась сильнее осторожности.

Рядовой работник «Беларуськалия» на условиях анонимности согласился поделиться своим мнением об аресте Ждановича:

– Как посадят, так и выпустят. Вон бывшего председателя Солигорского райисполкома за взятку арестовали, судили, посадили. Много разговоров ходило. Но ведь скоро его выпустили и руководить чем-то там, колхозом вроде, отправили. Не исключено, что и здесь так будет. С коррупцией бороться, несомненно, надо. Но люди уже сомневаются, что у нас с ней борются всерьез.

– Рабочий человек тут же распрощается с работой, если его, например, на проходной с куском мыла или какой-нибудь гайкой поймают, – услышала я еще одно мнение. – Но вот когда слышишь, что большого руководителя уличили во взятках, то не верится, что он ответит строго по закону…

Пенсионер Александр Петрович высказался так: мол, тема-то уже не новая, в Беларуси только и слышно, что вчера того посадили, сегодня этого арестовали... А практически ничего не меняется. Система, что ли, такая, или алчность и двойная мораль рулят людьми. Что-то менять надо, наверное, подходы в подборе кадров на руководящие должности должны быть иными.

Лариса НАСАНОВИЧ.

СУД!

«Он держатель всех финансов здравоохранения в области»

Вчера в суде Центрального района г.Минска начался процесс в отношении одного из фигурантов «дела медиков» – бывшего начальника управления здравоохранения Гродненского облисполкома **Андрея Стрижака**. Он был задержан 19 июня и до сих пор содержатся в СИЗО КГБ. Его обвиняют по ч.2 ст.430 УК (получение взятки повторно, в крупном размере). Санкции, предусмотренные этой статьей, – лишение свободы на срок от трех до десяти лет с конфискацией имущества.

…В зал суда Стрижак был доставлен под конвоем, в процессе он участвует, находясь в клетке. Пообщаться в сыном Егором, родной тетей и другими близкими, которые приехали поддержать его в суд из Гродно и Сморгони, ему не разрешают. Сын чиновника Егор Стрижак, к слову, также медик, он работает в Гродненской клинической больнице скорой медицинской помощи, от общения с журналистами категорически отказался. Даже на вопросы о том, как чувствует себя отец, что писал в письмах домой из СИЗО, не стал отвечать.

Держится Андрей Стрижак сдержанно, но, кажется, не хочет встречаться взглядом с родными, редко смотрит в их сторону. Подруга семьи **Марьям Айрапетян** говорит, что жена Стрижака болеет, поэтому не приехала на судебный процесс в Минск. Родители чиновника также из-за проблем со здоровьем решили не ехать на суд.

Почему чиновника из Гродно судят в Минске? *«Такую подсудность этого дела определил Верховный суд*, – говорит адвокат Стрижака **Эдуард Якубовский.** – *Возможно, это связано с местом окончания предварительного расследования».*

Процесс начался с оглашения прокурором **Максимом Чуприсом** обвинения Андрею Стрижаку. Это длилось более часа. По словам прокурора, являясь главой управления по здравоохранению Гродненского облисполкома и председателем комиссии по первоочередным закупкам медоборудования для подчиненных облздраву медучреждений, Андрей Стрижак на протяжении четырех лет брал взятки от представителей коммерческих структур. Суммы вознаграждений были разные – от тысячи до десяти тысяч долларов.

Так, за победу в тендере на поставку в Гродненскую областную клиническую больницу аппарата МРТ Стрижак, по версии следствия, получил взятку от руководителя компании «Тангенс» в размере 5 тысяч евро. Дважды за благоприятные решения вопросов, связанных с закупкой медоборудования, он получал вознаграждения от директора столичной компании – ОДО «Геол-М» **Владимира Ладутько** – по 10 тысяч долларов каждый раз. Директор предприятия «Медисфера» несколько раз благодарил Стрижака за то, что тот помогал его компании заключить договор по техобслуживанию и ремонту медоборудования в учреждениях здравоохранения Гродненской области. Всего Стрижак якобы получил от представителя «Медисферы» денежных средств на общую сумму не менее 9,7 тысячи долларов. Были благодарности и помельче. Так, например, по словам прокурора, тысячу долларов Стрижаку дал представитель немецкой компании в Минске за поставку продукции для проведения процедуры гемодиализа. Еще тысячу долларов – от директора компании «*Белреамед*» **Николая Оганесяна** за заключение договора на обслуживание этим предприятием Гродненского эндокринологического диспансера.

Андрей Стрижак отказался высказывать свое отношение к выдвинутым в его адрес обвинениям. Заявил, что даст показания после того, как допросят свидетелей и изучат материалы дела в суде.

И вчера, к слову, состоялся допрос первого свидетеля по делу Стрижака – директора компании ОДО «Геол-М» **Владимира Ладутько**.

Из его ответов на вопросы прокурора получалось, что гродненский чиновник Андрей Стрижак был задержан после того, как Ладутько написал на имя председателя КГБ **Валерия Вакульчика** явку с повинной. Ладутько представители КГБ задержали 7 июня по факту дачи взятки должностным лицам. Стрижак был задержан 19 июня.

Во время допроса прокурор попросил Ладутько уточнить: *«До того, как вы сообщили о фактах передачи взяток Стрижаку, это было известно следственным органам?»* Конкретного ответа на вопрос не последовало. *«Думаю, что да»*, – сказал Ладутько.

Он, кстати, рассказал, что все два раза деньги передавал Андрею Стрижаку в Минске, на автостоянке около торгового центра «Европа» в обычном конверте. Договариваясь о встрече, Стрижак и Ладутько никогда не обсуждали вопрос о денежном вознаграждении, не говорили об этом и при встрече. *«Возле входа я передал конверт, Андрей Александрович взял его и вошел в торговый центр. Никаких вопросов он не задавал, и я не пояснил ничего – все всё понимали»*, – рассказал в суде Владимир Ладутько. Суммы вознаграждения в размере 10 тысяч долларов, по его словам, он определял сам, не подкрепляя никакими экономическими расчетами. И инициатором передачи денег, заявил Ладутько, также был он. *«Это мои собственные деньги»*, – сказал директор «Геол-М». На просьбу прокурора назвать свой годовой заработок Ладутько ответил: *«В пределах 80–100 тысяч долларов»*.

Также Ладутько пояснил в суде, почему благодарил Стрижака. Хотя, по его словам, Стрижак не мог повлиять на результаты тендера. *«Он держатель всех финансов здравоохранения в области»*, – сказал представитель «Геол-М». Следовательно, Стрижак мог обеспечить своевременную оплату из средств областного бюджета поставок медоборудования в учреждения здравоохранения Гродненщины. Также чиновник, по словам Ладутько, передавал ему копии списков медоборудования, которое планировалось закупать для Гродненской области.

В коридорах суда «Народная Воля» уточнила у Владимира Ладутько, проходит ли он по этому делу только как свидетель, не задерживался ли за дачу взятки. *«Только как свидетель*, – заявил Владимир Николаевич. – *Я самостоятельно обратился в следственные органы»*.

Сегодня, 11 января, допрос свидетелей по делу Стрижака продолжится. Также сегодня в Минском городском суде начнется судебное разбирательство по делу бывшего замминистра здравоохранения **Игоря Лосицкого** и бывшего главврача 12-й стоматологической поликлиники Минска **Владимира Кравчёнка**.

Мария ЭЙСМОНТ.

АКТУАЛЬНАЯ ТЕМА

Животные на дороге: сколько стоит жизнь белоруса?

Столкновение с автомобилем, пытавшимся объехать выбежавшее на дорогу животное (предположительно лося), стало причиной гибели 7 января бизнесмена **Евгения Новоселецкого**. Каждый год в Беларуси происходит больше 150 аварий из-за столкновения с дикими животными, погибает до 5 человек, около 40 получают травмы.

Рисков для водителей и животных на дороге много

– Сейчас вся вина за подобные столкновения ложится на водителя. Проще поставить знак, который предупреждает о возможном выходе на дорогу животных. И если на этом участке случается авария, ответственность несет водитель, – говорит директор консалтинговой компании в сфере экологии и транспорта «ЭТС Консалт» **Павел Астапеня.**

Такой подход он считает неверным. В развитых странах изучают миграцию животных, огораживают трассы и строят специальные подземные и наземные переходы для животных.

Желание сэкономить – основная причина плохо организованной дорожной инфраструктуры с точки зрения взаимодействия животных и автомобилей, считает заведующий сектором экологической оценки преобразований окружающей среды Научно-практического центра НАН Беларуси по биоресурсам **Руслан Новицкий**.

Элементов, усложняющих ситуацию на загородных дорогах, по его словам, достаточно много. К примеру, жесткие разделительные полосы – бетонные конструкции и натяжные канаты, препятствующие сквозному проходу копытных на неогороженных участках автодорог.

– В случае аварии и повреждения натяжных канатов ремонтировать приходится участок разделительной полосы в несколько километров. А зверь выходит на дорогу, доходит до натянутого каната, не может пройти дальше, начинает метаться на дороге и может спровоцировать ДТП, – объясняет Руслан Новицкий.

В странах Европы и Америке используется множество приемов и технологий для обеспечения безопасного движения на скоростных дорогах и сохранения путей миграции животных. Если все делать правильно, то по опыту Западной Европы риски ДТП снижаются в десятки раз, подчеркивает ученый.

Павел Астапеня тоже предлагает не изобретать велосипед, а изучить уже годами наработанный опыт других стран.

– В Швеции, например, во время экзамена по вождению сдают элемент, который называется «объезд лося», – говорит он.

Самый популярный в мире вариант защиты от аварий из-за выхода диких животных на дорогу – специальные ограждения вдоль трасс и специальные коридоры для миграции животных.

– Сейчас в Беларуси обустроено 13 коридоров для земноводных и около 10 для земнокопытных. Если для земноводных обустроенные проходы в значительной степени выполняют свои функции, то для копытных – не выдерживают никакой критики, – считает Руслан Новицкий.

Насколько это экономически целесообразно в Беларуси?

– Если жизнь шведа или американца стоит условно 1 миллион долларов, то в стране будут прилагать максимум усилий, чтобы сохранить ее. А в Беларуси нет ни нормативной, ни социологической базы, которая давала бы оценку жизни каждого человека (за исключением расчетов отдельных экспертов), – отмечает Павел Астапеня.

Важной преградой для создания специальной защитной инфраструктуры служит экономическая ситуация, убежден глава «ЭТС Консалт». Из-за недостатка средств не регулируются и не подсвечиваются даже пешеходные переходы на загородных трассах.

Полная изоляция скоростной дороги от лесных массивов и прилегающих территорий с созданием экодуков или подземных проходов – это стоит недешево. Но что дороже – вложенные средства или жизни людей и животных?

– Заказчикам и исполнителям хочется сэкономить. А эта экономия впоследствии выливается в трагедию, – говорит Руслан Новицкий.

Кстати, в прошлом году бюджет республиканского дорожного фонда составил 594 миллиона рублей. 130 миллионов из них потратили на содержание дорог, почти 72 миллиона – на текущий ремонт, 31 миллион – на капитальный ремонт, 42 миллиона – на строительство и реконструкцию дорог, 168 миллионов ушло на погашение кредитов и 143 миллиона передали в местные бюджеты.

В НПЦ НАН Беларуси по биоресурсам еще в 2013 году предложили технологии строительства, а в 2016 году разработали схему основных коридоров миграции животных. Опираясь на нее, строители новых дорог и ответственные за реконструкцию старых участков могли бы учитывать в своих проектах природные процессы.

– Это дополнительные затраты в несколько процентов от стоимости дороги, – объясняет Руслан Новицкий.

Даже если проектировщики продумывают элементы для миграции животных, чаще всего размещают их в неподходящих местах, а сетки, ограждающие дороги от леса, делают так, что звери вообще не могут попасть в другую часть леса. В итоге средства на инфраструктуру тратятся, а уровень проектирования и строительства с точки зрения соблюдения определенных биологических требований оказывается очень низким.

– Не учитываются интересы животных и местных жителей, у которых тоже есть привычные места сбора ягод, грибов. Они ежегодно по тем же дорожкам ходят в лес, и им тоже нужно из него выходить, причем так, чтобы не обходить сетку в несколько километров, – говорит ученый.

Изменить положение могут законодательно закрепленные требования к строительству дорог, чтобы их создатели с помощью ученых предусматривали миграционные коридоры для животных и правила пользования инфраструктурой для местных жителей, чтобы они не портили сетки вдоль дорог.

Наталья КОЛЕСНИЧЕНКО.

(Zautra.by)

КРЫМІНАЛ

Справай Алега Пяткевіча зоймецца Следчы камітэт

Хоць распачынаў справу ў дачыненні да экс-дырэктара начнога клуба Dozari Алега Пяткевіча Камітэт дзяржбяспекі, расследаваць яе будзе Следчы камітэт.

Алега Пяткевіча затрымалі 18 снежня, а на наступны дзень яму ўжо прад’явілі абвінавачанне, прычым адразу па двух артыкулах Крымінальнага кодэкса: падбухторванне да здзяйснення злачынства і дача хабару паўторна або ў буйным памеры.

Зараз бізнесмен па-ранейшаму знаходзіцца пад вартай.

«Падчас праведзеных супрацоўнікамі КДБ аператыўна-вышуковых мерапрыемстваў задакументаваны эпізод супрацьпраўнай дзейнасці, які заключаецца ў падбухторванні грамадзян Рэспублікі Беларусь да дачы хабараў нібыта службовым асобам выканаўчых і распарадчых органаў г.Мінска і Мінскай вобласці за вырашэнне пытанняў, якія ўваходзяць у іх кампетэнцыю, – распавяла пра падрабязнасці справы афіцыйны прадстаўнік Следчага камітэта Юлія Ганчарова. – *Сумы хабараў, неабходных для перадачы, вар’іраваліся ад 10 да 25 тысяч долараў ЗША.*

Так, устаноўлена атрыманне экс-кіраўніком начнога клуба ў ліпені-жніўні 2018 года 10 тысяч долараў ЗША для наступнай перадачы службовым асобам. Пры гэтым грашыма ён распарадзіўся па ўласным меркаванні».

Пакуль Алегу Пяткевічу прад’яўлена абвінавачанне ў падбухторванні да дачы хабару, аднак, як кажуць у Следчым камітэце, «канчатковая прававая ацэнка дзеянням абвінавачанага будзе дадзена па выніках расследавання».

ТЫМ ЧАСАМ

Віталь Арбузаў рыхтуецца да суда

Следчы камітэт завяршыў расследаванне крымінальнай справы ў дачыненні да службовых асоб прадпрыемстваў, якія ўваходзяць у групу кампаній Fenox. Іх абвінавачвалі ва ўхіленні ад выплаты падаткаў у асабліва буйным памеры і легалізацыі матэрыяльных каштоўнасцяў, набытых злачынным шляхам.

Паводле слоў Юліі Ганчаровай, пяцёра абвінавачаных яшчэ на стадыі азнаямлення з матэрыяламі крымінальнай справы заявілі хадайніцтвы аб вызваленні ад крымінальнай адказнасці на падставе арт.88-1 Крымінальнага кодэкса Беларусь, таму крымінальная справа ў дачыненні да іх выдзелена ў асобную вытворчасць.

Старшыня савета дырэктароў групы кампаній Fenox Global Group **Віталь Арбузаў** выйшаў на волю яшчэ ў маі мінулага года. Яго адпусцілі пад асабістае паручыцельства – некалькі чалавек гарантавалі, што ён не з’едзе з Беларусі і не будзе перашкаджаць расследаванню. У следчым ізалятары Арбузаў правёў крыху больш за год. Пасля бізнесмен пачаў супрацоўнічаць са следствам і пагашаць шкоду.

Марына ВІШНЕЎСКАЯ.

ДАЛЁКАЕ-БЛІЗКАЕ

АХВЯРЫ І «КАТЫ» СКІДЗЕЛЬСКАГА ПАЎСТАННЯ

Здаецца, пра антыпольскае паўстанне ў Скідзелі ў верасні 1939 года, якое ўзнялі члены Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі супраць польскай улады напярэдадні ўваходу ў горад Чырвонай Арміі, напісана шмат. Часцей за ўсё даследчыкі расказваюць пра ваенны бок тых падзей, пра палітыку. Між тым мне падаецца неабходным узгадаць тое, як скончылі жыццё тыя, хто стаяў па розныя бакі барыкад падчас таго ўзброенага канфлікту.

Рэўкамаўцы наносяць удар

У міжваенны час Скідзель быў тыповым заходнебеларускім мястэчкам, дзе большасць насельніцтва складалі яўрэі. Як адзначае беларускі даследчык **Сяргей Токць**, у 1920–1930-я гады на Скідзельшчыне папулярнымі былі дзве ідэалагічныя плыні: талстоўства і камунізм. Калі прыхільнікі першага следам за Львом Талстым верылі ў пераўтварэнне грамадства праз маральнае ўдасканаленне чалавека і адмову ад насілля, то прыхільнікі другога заклікалі змагацца супраць польскай улады за ўз’яднанне з БССР. Прапаганда КПЗБ называла менавіта Мінск цэнтрам аб’яднання беларускіх тэрыторый, што, улічваючы пралікі польскай афіцыйнай палітыкі ў даваенных усходніх ваяводствах, было праўдай. Адразу пасля таго, як Чырвоная Армія перайшла савецка-польскую мяжу, прасавецкі настроеныя элементы на тэрыторыі Заходняй Беларусі пачалі актыўна дзейнічаць. Людзі (у вёсках у асноўным беларусы, а ў мястэчках – яўрэі) чаплялі на рукавы паліто і пінжакоў чырвоныя павязкі, выцягвалі са схронаў зброю і рыхтаваліся да захопу ўлады. На карысць гэтых людзей значную ролю адыгрывала тое, што нямецка-польскі фронт падышоў ушчыльную да Заходняй Беларусі і гэта ўплывала на дэзарганізацыю польскай ваеннай і цывільнай улады на так званых «крэсах».

18 верасня 1939 года натоўп, які сабраўся на цэнтральнай плошчы Скідзеля, раззброіў паліцэйскіх. Хутка члены КПЗБ захапілі пошту, магістрат, чыгуначную станцыю і пастарунак паліцыі. Паводле розных падлікаў усяго ў Скідзельскім паўстанні ўдзельнічала каля 200 чалавек (мясцовы актыў, а таксама палітычныя вязні, якія збеглі з гродзенскай турмы). У паўстанцаў атрымалася спыніць і раззброіць польскі ваенны эшалон, дзякуючы чаму ў людзей з чырвонымі павязкамі з’явілася шмат зброі. У мястэчку быў сфарміраваны рэўкам на чале з **Міхаілам Літвіным**. У гэтую структуру таксама ўваходзілі **Рыгор Шагун**, **Ілля Мышко**, **Фёдар Бубен** і іншыя.

Скідзельскія паўстанцы.

Польскі адказ

19 верасня 1939 года з Гродна ў Скідзель польскія ўлады накіравалі некалькі грузавікоў з жаўнерамі, паліцыянтамі і патрыятычна настроенымі цывільнымі грамадзянамі (каля сотні чалавек). У Скідзелі іх чакалі мясцовыя прыхільнікі польскай дзяржаўнасці. Вось як тыя падзеі ўзгадваў адзін з відавочцаў: *«Пад вечар пачалося нечаканае для нас. Муж цёткі Валі (...) усклікнуў: «Едуць жаўнеры!» Наша хата была самай крайняй ад захаду. Мы ўбачылі некалькі грузавікоў, якія спыніліся за Омшарам – невялікім азярцом, за кіламетр ад нас. Было добра відаць, як жаўнеры хутка пасаскоквалі і пабеглі па полі ўправа, расцягваючыся ў ланцуг. (...) Наступаючыя пачалі страляць. Адна куля прабіла падаконнік нашай хаты, калі б маці стаяла каля акна, выглядваючы, дзе яе Іван, то куля якраз патрапіла б у яе. І зараз тая куля сядзіць у дзірачцы. (...) З-пад Бору чулася страляніна, крыкі. Там ішоў бой. На сутонні ён сціх. А над цэнтрам Скідзеля ўскінуўся вогненны сполах».*

Карная экспедыцыя хутка выбіла паўстанцаў са Скідзеля і пачала шукаць па хатах рэўкамаўцаў. У гэтай справе «гасцям з Гродна» дапамагалі мясцовыя польскія патрыёты. Супрацоўнікі дзяржаўнай паліцыі і вайскоўцы падпальвалі хаты тых, хто падтрымаў камуністаў. *«Агонь, здавалася, ахапіў паўнеба. Неўзабаве вярнулася маці: «Што там робіцца – страх! Гарыць увесь рог каля школкі, дамоў, можа, дзесяць. Салдаты не дазваляюць тушыць»*, – апісваў тыя падзеі адзін з жыхароў Скідзеля.

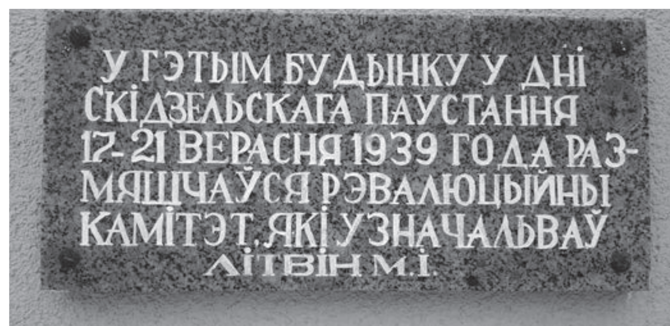
Удзельнікі карнай экспедыцыі збілі палонных, вывелі іх у цэнтр Скідзеля і паклалі на зямлю тварам. *«Цалуйце польскую зямлю. Вы хацелі яе, то зараз жарыце».* Многіх паўстанцаў расстралялі на месцы. Перад гэтым на спінах некаторых выразалі зоркі. Сярод ахвяр былі рэўкамаўцы **Лазар Пачымок**, **Пётр Цярэшка**, **Якаў Барушак**, **Сямён Гожэнь**, **Андрэй Кузьміцкі**, **Аляксандр Фурман**, **Рыгор Бараноўскі**, **Лойша**, **Мікалай Маліноўскі**, **Якаў Пельц**, **Канстанцін Тулінскі**, **Уладзімір Мышко**, **Іван Праўко**, **Васіль Сакалінскі**, **Муня Каток** і іншыя. Усяго, паводле ўспамінаў аднаго з кіраўнікоў паўстання Рыгора Шагуна, польскія ўлады тады расстралялі 18 чалавек (паводле іншых дадзеных – больш за 30). Пасля гэтага карная экспедыцыя вярнулася ў Гродна, а 20 верасня ў Скідзель увайшлі польскія ўланы, якіх атакавалі паўстанцы. Рэўкамаўцаў, якія трапялі са зброяй у руках у палон да кавалерыстаў, тыя расстрэльвалі на месцы. У той жа дзень да Скідзеля падышлі падраздзяленні Чырвонай Арміі, якія пасля крывавага бою выбілі польскую кавалерыю з мястэчка.

Забыты гучны працэс

Падзеі Скідзельскага паўстання ў верасні 1939 года сталі нагодай для Мінска, каб разгарнуць рэпрэсіі супраць «белапольскіх злачынцаў», якія «забівалі працоўны народ» у верасні 1939 года. 14 чэрвеня 1940 года, амаль праз год пасля апісаных падзей, намеснік пракурора БССР **Гінзбург** праінфармаваў кіраўніка БССР **Панцеляймона Панамарэнку** пра тое, што адбылося ў Скідзелі. Вось што было ў гэтым дакуменце: «*Прыхільнікамі польскага ладу, паліцэйскім Радзевічам і іншымі быў пастаўлены ў вядомасць Гарадзенскі магістрат. Па ўказанні апошняга ў Скідзель на падаўленне паўстання супраць польскіх улад былі накіраваны карныя атрады, у склад якіх уваходзілі жаўнеры, чыны польскага войска і жандарскія часці. Пасля прыбыцця на месца прызначэння да карнікаў далучыліся мясцовыя кулакі, члены польскіх контррэвалюцыйных арганізацый (азонаўцы, стшэльцы) і іншыя асобы з ліку непрацоўнай часткі насельніцтва, якія паказвалі карнікам месца знаходжання паўстанцаў, а таксама прымалі ўдзел у расправе з апошнімі. Падчас падаўлення паўстання карнікамі быліназверску забіты 29 партызан, пры гэтым сам факт забойства суправаджаўся здзекамі, у прыватнасці: партызанам выколвалі вочы, ускрывалі жылы, вырывалі языкі, ламалі канечнасці*». У дакуменце паведамлялася, што НКУС былі арыштаваны польскія грамадзяне *Міхаіл Радзевіч*, *Іван і Станіслаў Гамулецкія*, *Уладзіслаў і Сабіна Новак і Віктар Белакоз*. Следчы аддзел Беластоцкай абласной пракуратуры вёў расследаванне падзей у Скідзелі.

7 жніўня 1940 года пракурор БССР інфармаваў кіраўніцтва рэспублікі, што па гучнай справе ў якасці абвінавачаных праходзілі ўжо 15 чалавек, сярод якіх былі як палякі, так і рускія, былыя «белагвардзейцы». Пракурор адзначаў, што «*справы па абвінавачанні па артыкулах 74 і 76 Крымінальнага кодэкса БССР у бліжэйшы час будуць разгледжаны Беластоцкім абласным судом*». Адзначым, што першы з узгаданых артыкулаў гучаў так: «*Актыўныя дзеянні ці актыўная барацьба супраць працоўнага класа ці рэвалюцыйнага руху, якія праяўлены на адказнай ці сакрэтнай (агентура) пасадзе пры царскім ладзе ці ў контррэвалюцыйных урадах падчас грамадзянскай вайны*». У 76-м артыкуле было пазначана: «*Усялякага кшталту арганізаваная дзейнасць, накіраваная на падрыхтоўку ці ўчыненне прадугледжаных у артыкулах 63–75 (узброенае паўстанне ў контррэвалюцыйных мэтах, зносіны ў контррэвалюцыйных мэтах з замежнай дзяржавай, аказанне дапамогі сусветнай буржуазіі, контррэвалюцыйны сабатаж і г.д.) гэтага Кодэкса злачынстваў*». Абвінаваўчым прысудам па абодвух артыкулах быў прадугледжаны расстрэл.

«Ворагі народа»

Хто ж праходзіў па ўзгаданай следчай справе? **Сабіну Новак** абвінавацілі ў тым, што яна ўдзельнічала ў актыўным падаўленні паўстання і паказвала ўдзельнікам карнай экспедыцыі месца, дзе хаваліся паўстанцы. Акрамя гэтага, жанчыну вінавацілі ў тым, што яна «захоўвала польскі сцяг». **Уладзіслава Новака** савецкі суд абвінавачваў ва ўдзеле ў падаўленні паўстання на чале атрада лясной аховы. Супрацоўніку польскай паліцыі **Міхалу Радзевічу** ставілі ў віну тое, што ён паведаміў сваім калегам у Гродне пра захоп рэўкамаўцамі ўлады ў Скідзелі. Солтыса вёскі Котры **Яна Гамулецкага** абвінавацілі ва ўдзеле ў «пагроме» паўстанцаў. «Кулаку» **Станіславу Гамулецкаму** бальшавікі паставілі ў віну тое, што «падчас паўстання ён са зброяй ахоўваў мост на рацэ Скідлянцы». Інструктару арганізацыі «Стралец» **Віктару Белакозу** – тое, што ён кідаў гранаты ў дамы паўстанцаў. Камендантку жаночага атрада арганізацыі «Стралец» **Яніну Стахурскую-Цыдзік** савецкі пракурор вінаваціў у тым, што яна паказвала месца, дзе хаваліся паўстанцы, і падчас забойства аднаго з рэўкамаўцаў казала: «Вам яшчэ мала далі». Яе муж, **Казімір Цыдзік,** у гады Першай сусветнай вайны служыў у Рускім імператарскім войску, а падчас Скідзельскага паўстання абстрэльваў дом аднаго з паўстанцаў. Памагатым карнай экспедыцыі савецкія следчыя прызналі татар **Рамана і Стэфана Мількамановічаў**, якія паказвалі месца, дзе хаваліся рэўкамаўцы, і заклікалі да рэпрэсій супраць паўстанцаў. Камендант польскай паліцыі ў Скідзелі **Ян Пуцілоўскі**, паводле меркавання савецкіх следчых органаў, заклікаў забіваць удзельнікаў паўстання, а яго дачка **Часлава Пуцілоўская** (якой на момант пачатку Другой сусветнай вайны было 20 гадоў) паказвала месца, дзе хаваліся рэўкамаўцы. Працаўніка пошты **Кастуся Літоўскага** абвінавацілі ў тым, што ён праінфармаваў улады мястэчка Камянка пра падзеі ў Скідзелі. Нарэшце, па «скідзельскай справе» праходзілі два расіяніны: былы вайсковец генерала Врангеля, міжваенны супрацоўнік лясной аховы **Цімафей Абадоўскі** і **Іван Паўлоўскі**, які сядзеў за рулём грузавіка, на якім ехалі жаўнеры Войска Польскага.

Палітыка раз’яднала, памяць аб’яднала

Абвінавачанні савецкага пракурора на Беластоцкім працэсе грунтаваліся на паказаннях сведак, у асноўным рэўкамаўцаў, што выжылі, і мясцовых жыхароў, якія спачувалі савецкай уладзе. Бальшавікам быў патрэбны гучны працэс, і яны яго атрымалі. У выніку С.Новак, М.Радзевіч, Я. і С.Гамулецкія, В.Белакоз, Я.Стахурская-Цыдзік, К.Цыдзік, Р. і С.Мількамановічы, І.Паўлоўскі былі прысуджаны да расстрэлу. К.Літоўскі, Я. і Ч.Пуцілоўскія атрымалі па 10 гадоў лагерных работ.

Ці мела савецкая ўлада права судзіць польскіх грамадзян? Пытанне рытарычнае. Ці магчыма зразумець матывы людзей, якія ў верасні 1939 года ўсталі па розныя бакі барыкад у Скідзелі? Адны чакалі ўз’яднання сваёй краіны і пазітыўных змен у жыцці. Другія ж былі патрыётамі дзяржавы, на якую напалі суседзі, і да канца спрабавалі бараніць яе гонар.

Асуджаныя савецкім судом да расстрэлу польскія грамадзяне, хутчэй за ўсё, былі пахаваны ў безназоўнай магіле. Лёс сасланых у ГУЛАГ, на жаль, не вядомы. Сумнеўна, што нехта з іх уратаваўся. Скідзельскіх рэўкамаўцаў, якія загінулі ў верасні 1939 года, першапачаткова пахавалі ў брацкай магіле ў цэнтры горада, аднак пасля Другой сусветнай вайны іх парэшткі перанеслі ў магілу Невядомага салдата. Аднаго з паўстанцаў, 26-гадовага Уладзіміра Мышко, пахавалі на Юр’еўскіх могілках, а на гранітным помніку напісалі: «Уладзіміру Андрэевічу Мышко, які загінуў ад рук польскіх белабандытаў у г.Скідзель 19 верасня 1939 года, у дзень вызвалення Беларусі Чырвонай Арміяй». Такой была яшчэ адна старонка ўз’яднання Заходняй Беларусі з БССР у верасні 1939 года.

Ігар МЕЛЬНІКАЎ, кандыдат гістарычных навук.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 14 ЯНВАРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.15 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.00 «Зона Х».
09.10 «Главный эфир».
10.20, 12.10, 18.35, 19.20 «Восток – Запад». Сериал.
12.40, 13.05, 14.40, 15.25 «Новогодний переполох». Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «Наши».
22.05 «След». Сериал.
23.40 «Арена».
00.35 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Включайся!».
09.00, 18.40 «Телебарометр».
09.05, 20.05 «Понять. Простить». Док.сериал.
10.05 «Копейка в копейку».
10.40 «Камень, ножницы, бумага».
11.20 «Кунг-фу панда: захватывающие легенды». Мультсериал.
12.30 «Чип и Дейл спешат на помощь». Мультсериал.
13.15 «Зверополис». Мультфильм.
15.00 «Рэд». Х/ф.
16.55 «На глубине 6 футов». Х/ф.
19.15 «Суперлото».
21.10, 22.05 «Папа попал».
22.00 «КЕНО».
23.00 «Иди сюда и танцуй».
23.05 «Самара». Сериал.
23.50 «Сыграй меня, если сможешь».

Беларусь 3
07.00 «Дабраранак».
07.35, 15.15 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.20, 12.20, 20.30 «Гэты дзень».
08.25 «Нацыянальны хіт-парад».
09.20, 18.00 «Я цябе ніколі не забуду». М/ф.
10.40 «Навукаманія».
11.05 «Майстры і куміры».
12.25 «Люблю і памятаю».
13.00, 21.45 «Беларускі вакзал». М/ф.
14.35, 21.05 «Апошні дзень».
15.40 «Любите каждый миг...».
17.20 «Доказы з мінулага».
19.20 «Выдатныя авіяканструктары».
20.00 «На прыродзе».
20.40 «Калыханка».
23.20 «Тэатр у дэталях».

Беларусь 5
07.05 Баскетбол. Единая лига ВТБ. «Цмокі-Мінск»–«Калев» (Таллинн).
08.40 Хоккей. КХЛ. ЦСКА (Москва) – «Динамо-Минск».
10.35 «Итоги недели».
11.15, 18.05 Биатлон. Этап Кубка мира. Оберхоф. Эстафета.
12.30 Волейбол. Открытый чемпионат России. Женщины. «Протон» (Саратов) – «Минчанка».
14.05 Теннис. WTA. Хобарт. Финал.
16.10 Футбол. Чемпионат Англии. «Эвертон»–«Борнмут».
19.20 Баскетбол. Единая лига ВТБ. ЦСКА (Москва) – «Химки» (Московская область). Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
21.10 «Женщины и спорт».
21.45 «Спорт-центр».
21.55 Футбол. Чемпионат Англии. Обзор тура.
22.50 Футбол. Чемпионат Англии. «Манчестер Сити»–«Вулверхэмптон». Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).

ОНТ
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 01.10«Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Контуры».
10.00 «Жить здорово!».
11.10 «Детективы». Сериал.
11.50 «Модный приговор».
13.10 «Подари мне воскресенье». Сериал.
15.00 «Давай поженимся!».
16.20 «Мужское/женское».
17.25, 18.20 «На самом деле».
18.55 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
19.00 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 «Султан моего сердца». Сериал.
23.10 «Секретарша». Сериал.

РТР-Беларусь
07.00 «Утро России».
10.55 «Погода на неделю».
11.00, 14.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35, 14.30, 00.25 «Тайны госпожи Кирсановой». Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
15.35 «60 минут».
17.00 «Вести. Местное время».
17.25 «Судьба человека».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40, 23.10 «Круговорот». Сериал.

НТВ-Беларусь
05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10 «Беловежская пуща».
06.25 «Белорусы».
07.10 «Таинственная Россия».
08.05, 10.20 «Я люблю своего мужа». Х/ф.
12.10 «Прокурорская проверка».
13.25, 18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
13.55 «Морские дьяволы. Смерч. Судьбы». Сериал.
15.30, 16.30 «Ветер северный». Х/ф.
17.45 «Невский». Сериал.
19.45 «Паутина». Сериал.
23.15 «ЧП.by».
23.40 «Этаж». Сериал.

СТВ
05.30 «Большой город».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
09.05 «Добро пожаловаться!».
09.25 «Неделя».
10.40 «Деревня. Live».
11.25 «Водить по-русски».
11.45, 23.05 «Загадки человечества».
12.35, 23.50 «Самые шокирующие гипотезы».
13.50 «Пища богов».
14.50 «В последний момент».
15.15, 16.50 «Охота на Берию». Сериал.
19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
20.30 «Боец». Сериал.
22.05 «Смотреть всем!».
00.35 «Минтранс».
01.25 «Самая полезная программа».

Мир
06.00, 10.10 «Непридуманная жизнь». Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
13.15 «Зал суда. Битва за деньги».
14.10, 01.00 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.05 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 00.10 «Игра в кино».
17.00, 18.00 «Возвращение Мухтара-2». Сериал.
19.20, 03.55 «Супруги». Сериал.
21.20 «Зимний сон». Х/ф.
23.30 «Битва за волю».
01.55 «Римские каникулы». Х/ф.
05.40 Мультфильмы.

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.45 «Новости культуры».
06.35 «Пешком...».
07.05, 20.05 «Правила жизни».
07.35 «Сита и Рама». Сериал.
08.40 «Первые в мире».
08.55, 22.55 «Эйнштейн». Сериал.
10.15 «Наблюдатель».
11.10, 01.40 «ХХ век».
12.25, 18.45, 00.45 «Власть факта».
13.05, 00.05 «Фома. Поцелуй через стекло».
13.45 «Роман в камне».
14.15 «Ролан Пети. Между прошлым и будущим».
15.10 «На этой неделе... 100 лет назад».
15.40 «Волки и овцы». Спектакль.
18.15 «Камерная музыка».
19.45 «Главная роль».
20.30 «Спокойной ночи, малыши!».
20.45 «Цивилизации».
21.45 «Сати. Нескучная классика...».
22.25 «Те, с которыми я... Георгий Рерберг».
01.30 «Цвет времени».

Белсат
07.00, 21.00, 00.35 «Аб'ектыў».
07.15 «Вечаровы шпільь».
07.30 «ПраСвет».
08.10 «Беларускі свет».
08.30 «Мова нанова»: «Агучка па-беларуску».
08.55 «Эксперт».
09.15 «Зона «Свабоды».
10.20 «Этнарыхтаванне». Серыял.
11.15 «Я не буду гэтага есці».
11.55 «Давайце разбірацца».
12.15 «Візіт». Д/ф.
13.35, 21.45 «Размовы з садоўнікам». М/ф.
15.25 «Цудоўныя поры года». Серыял.
16.15 «Вобраз Бога навобмацак». Д/ф.
16.30 «Хай так TV».
17.05 «Даты праўды: 03.07.1944. Вызваленне Мінска».
17.25 «Бегуны па пустынях». Д/ф.
18.25 «Невядомая Беларусь»: «У цемры». Д/ф.
18.50, 01.20 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Вільня як наша сталіца».
19.05, 01.35 «Асабіты капітал».
19.30 «Вось так».
19.50, 21.25, 23.30, 01.00 «Студыя «Белсат».

ВТОРНИК, 15 ЯНВАРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 00.15 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 23.55 «Зона Х».
09.10, 22.05 «След». Сериал.
10.50, 12.10, 18.35, 19.20 «Восток – Запад». Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35 «День в большом городе».
14.30, 15.25 «Горничная». Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «Дело жизни. Возрождение».
23.35 «Сфера интересов».
00.35 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Включайся!».
09.00, 17.25 «Телебарометр».
09.05, 20.10 «Понять. Простить».
09.35 «Семейные истории».
10.10, 22.55 «Экстрасенсы-детективы».
11.10, 17.30 «Московская борзая». Сериал.
12.55, 23.55 «Самара». Сериал.
13.50, 19.15 «Орел и решка. Кругосветка».
14.50 «До свидания».
15.40 «Ничего себе ньюз».
15.45, 00.40 «Пин_код».
16.25 «Свадебный размер».
21.10, 22.05 «Папа попал».
22.00 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».

Беларусь 3
07.00 «Дабраранак».
07.35, 15.15 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.20, 12.20, 20.30 «Гэты дзень».
08.25, 18.30 «Эти глаза напротив». Серыял.
09.20, 17.35 «Каралева Марго». Серыял.
10.15 «Я хачу гэта ўбачыць!».
10.40 «Беларусь як песня».
11.05 «Майстры і куміры».
12.25, 19.20 «Выдатныя авіяканструктары».
13.00, 21.45 «Выклікаем агонь на сябе». Серыял.
14.35, 21.05 «Апошні дзень».
15.45 «Артэфакты».
16.10 «Геаметрыя пачуццяў».
19.30 «Ваша лато», «Пяцёрачка».
20.00 «Суразмоўцы».
20.40 «Калыханка».
23.15 «Запіскі на палях».
23.45 «Соф'я Кавалеўская. Дылема вялікай жанчыны».

Беларусь 5
07.10 Футбол. Чемпионат Англии. Обзор тура.
08.05 Футбол. Чемпионат Англии. «Манчестер Сити»–«Вулверхэмптон».
10.00 Баскетбол. Единая лига ВТБ. ЦСКА (Москва) – «Химки» (Московская область).
11.45, 15.00 Биатлон. Этап Кубка мира. Оберхоф. Спринт.
13.05 Хоккей. Континентальный кубок. Суперфинал. ХК «Гомель» – «Катовице».
16.20 Хоккей. КХЛ. «Барыс» (Астана) – «Спартак» (Москва). Прямая трансляция.
18.50, 23.00 «Спорт-центр».
19.05 «Овертайм. КХЛ».
19.25 Хоккей. КХЛ. «Динамо-Минск» – «Витязь» (Московская область). Прямая трансляция (в перерывах – «Овертайм. КХЛ»).
22.00 «Матч-пойнт».
22.30 «Спорт-кадр».
23.10 Хоккей. Лига чемпионов. ½ финала. Ответный матч. «Пльзень» (Чехия) – «Фрелунда» (Швеция).

ОНТ
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 01.10 «Наши новости».
06.10, 07.15, 08.15 «Наше утро».
07.10, 08.10 «Тревожная кнопка».
09.10 «Жить здорово!».
10.20 «Детективы». Сериал.
11.10 «Модный приговор».
12.20, 13.10 «Подари мне воскресенье». Сериал.
14.40 «Давай поженимся».
15.35, 16.20 «Мужское/женское».
16.55 «На самом деле».
18.20 «Удача в придачу!» с «Евроопт».
19.05 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 «Султан моего сердца». Сериал.
23.10 «Секретарша». Сериал.

РТР-Беларусь
07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35, 14.30, 00.25 «Тайны госпожи Кирсановой». Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
15.35 «60 минут».
17.00 «Вести. Местное время».
17.25 «Судьба человека».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40, 23.10 «Круговорот». Сериал.

НТВ-Беларусь
05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10 «Беловежская пуща».
06.25 «Белорусы».
07.10 «Еда живая и мертвая».
08.05 «Мухтар. Новый след». Сериал.
09.40, 23.15 «ЧП.by».
10.20 «Преступление будет раскрыто». Сериал.
12.00 «Прокурорская проверка».
13.25, 18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
13.55 «Морские дьяволы. Смерч. Судьбы». Сериал.
15.30, 16.30 «Наше счастливое завтра». Сериал.
17.45 «Невский». Сериал.
19.45 «Паутина». Сериал.
23.40 «Этаж». Сериал.

СТВ
05.30 «Центральный регион».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
09.10, 23.05 «Загадки человечества».
10.40, 20.30 «Боец». Сериал.
12.20 «В последний момент».
12.40, 23.50 «Самые шокирующие гипотезы».
13.50 «Водить по-русски».
14.20, 16.50 «Охота на Берию». Сериал.
19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
21.55 «Смотреть всем!».

Мир
06.00 «Культ/Туризм».
06.30, 10.10 «Оса». Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
13.15, 02.50 «Зал суда. Битва за деньги».
14.10, 01.00 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.05, 01.55 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 00.10 «Игра в кино».
17.00, 18.00 «Возвращение Мухтара-2». Сериал.
19.20, 03.40 «Супруги». Сериал.
21.20 «Другое лицо». Х/ф.
23.30 «Битва за волю».
05.30 «Такие разные».

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.45 «Новости культуры».
06.35 «Пешком...».
07.05, 20.05 «Правила жизни».
07.35 «Сита и Рама». Сериал.
08.20, 22.55 «Эйнштейн». Сериал.
10.15 «Наблюдатель».
11.10 «ХХ век».
12.05, 16.25 «Мировые сокровища».
12.25, 18.40, 00.45 «Тем временем. Смыслы».
13.15, 00.05 «Ошибка фортуны».
14.00, 20.45 «Цивилизации».
15.10 «Пятое измерение».
15.40 «Белая студия».
16.40 «Человек в проходном дворе». Сериал.
17.50 «Камерная музыка».
19.45 «Главная роль».
20.30 «Спокойной ночи, малыши!».
21.45 «Искусственный отбор».
22.25 «Те, с которыми я... Георгий Рерберг».
01.30 «Роман в камне».
02.00 Профилактика на канале.

Белсат
07.00, 08.30, 14.05, 15.35, 19.50, 21.25, 00.05, 01.35 «Студыя «Белсат».
08.05, 15.10, 21.00, 01.10 «Аб'ектыў».
08.50, 16.00 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Вільня як наша сталіца».
09.05, 16.15 «Асабіты капітал».
09.25 «Дарэлы». Серыял.
10.15 «Цудоўныя поры года». Серыял.
11.10 «Эксперт».
11.30 «Мова нанова»: «Агучка па-беларуску».
11.55 «Belsat Music Live».
12.30 «Гамэр і Эдзі». М/ф.
16.35 «Ваенныя дзяўчаты». Серыял.
17.25 «Мінск ад золку да змяркання». Д/ф.
18.30 «Вечаровы шпільь».
18.45, 01.55 «Над Нёманам».
19.05, 02.15 «Беларускі свет».
19.30 «Вось так».
21.40 «Карона каралёў». Серыял.
22.35 «Чысціцельшчыкі». Д/ф.

СРЕДА, 16 ЯНВАРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.15 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 23.55 «Зона Х. Криминальные новости».
09.10, 22.05 «След». Сериал.
10.50, 12.10, 18.35, 19.20 «Восток – Запад». Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35 «День в большом городе».
14.30, 15.25 «Горничная». Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «На контроле президента».
23.35 «Сфера интересов».
00.30 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Включайся!».
09.00, 17.25 «Телебарометр».
09.05, 20.10 «Слепая». Док.сериал.
10.05, 22.40 «Экстрасенсы-детективы».
11.00, 17.30 «Московская борзая». Сериал.
12.50, 23.40 «Самара». Сериал.
13.45, 19.15 «Орел и решка. Кругосветка».
14.45 «Барышня-крестьянка».
15.40 «Ничего себе ньюз».
15.45, 00.25 «Пин_код».
16.25 «Свадебный размер».
21.05, 22.05 «Обмен женами».
22.00 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».

Беларусь 3
07.00 «Дабраранак».
07.35, 15.00 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.20, 12.20, 20.30 «Гэты дзень».
08.25, 18.30 «Эти глаза напротив». Серыял.
09.20, 17.35 «Каралева Марго». Серыял.
10.15 «Я хачу гэта ўбачыць!».
10.40 «Беларусь як песня».
11.05 «Майстры і куміры».
12.25, 19.20 «Выдатныя авіяканструктары».
13.00, 21.45 «Выклікаем агонь на сябе». Серыял.
14.20, 21.05 «Апошні дзень».
15.30 «Артэфакты».
15.55 Юбілейны канцэрт ансамбля народнай музыкі «Бяседа».
20.00 «Архітэктура Беларусі».
20.40 «Калыханка».
22.55 «Запіскі на палях».
23.25 «І песня ўзлятае сама...».

Беларусь 5
07.10 Хоккей. Лига чемпионов. ½ финала. Ответный матч. «Пльзень» (Чехия) – «Фрелунда» (Швеция).
09.00 «Спорт-кадр».
09.30 Хоккей. КХЛ. «Динамо-Минск»–«Витязь» (Московская область).
11.35 «Матч-пойнт».
12.05, 13.00 Биатлон. Этап Кубка мира. Оберхоф. Гонка преследования.
13.55 Хоккей. КХЛ. «Барыс» (Астана) – «Спартак» (Москва).
15.50 «Огневой рубеж».
16.20 Биатлон. Этап Кубка мира. Рупольдинг. Спринт. Мужчины.
17.40 «Слэм-данк».
18.10 Хоккей. Чемпионат Беларуси. «Юность-Минск»–«Металлург» (Жлобин). Прямая трансляция (в перерывах – «Спорт-центр»).
20.20 Хоккей. Чемпионат Беларуси. «Шахтер» (Солигорск) – ХК «Гомель». Прямая трансляция (в перерывах – «Спорт-центр»).
22.30 Хоккей. Лига чемпионов. ½ финала. Ответный матч. ХК «Зальцбург» (Австрия) – ХК «Мюнхен» (Германия). Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).

ОНТ
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 01.30 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Жить здорово!».
10.20, 11.10 «Детективы». Сериал.
11.50 «Модный приговор».
13.10 «Подари мне воскресенье». Сериал.
15.00 «Давай поженимся!».
16.20 «Мужское/Женское».
17.25, 18.20 «На самом деле».
18.55 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
19.00 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 «Султан моего сердца». Сериал.
23.10 «Репортер».
23.30 «Секретарша». Сериал.

РТР-Беларусь
07.00 «Сладкое прощание Веры». Х/ф.
09.00 «Украсть Бельмондо». Сериал.
11.00, 14.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35, 14.30, 00.25 «Тайны госпожи Кирсановой». Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
15.35 «60 минут».
17.00 «Вести. Местное время».
17.25 «Судьба человека».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40, 23.10 «Круговорот». Сериал.

НТВ-Беларусь
05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10 «Беловежская пуща».
06.25 «Белорусы».
07.10 «НашПотребНадзор».
08.05 «Мухтар. Новый след». Сериал.
09.40, 23.15 «ЧП.by».
10.20 «Преступление будет раскрыто». Сериал.
12.10 «Прокурорская проверка».
13.25, 18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
13.55 «Морские дьяволы. Смерч. Судьбы». Сериал.
15.30, 16.30 «Наше счастливое завтра». Сериал.
17.45 «Невский». Сериал.
19.45 «Паутина». Сериал.
23.40 «Этаж». Сериал.

СТВ
05.30 «Неделя спорта».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
09.10 «Минск и минчане».
09.40, 23.05 «Загадки человечества».
10.40, 20.30 «Боец». Сериал.
12.10 «Водить по-русски».
12.40, 23.55 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45 «Пища богов».
15.20, 16.50 «Лучше не бывает». Сериал.
19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
22.00 «Смотреть всем!».

Мир
06.00 «Ой, мамочки!».
06.30, 10.10 «Оса». Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
13.15, 02.50 «Зал суда. Битва за деньги».
14.10, 01.00 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.05, 01.55 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 00.10 «Игра в кино».
17.00, 18.00 «Возвращение Мухтара-2». Сериал.
19.20, 03.40 «Супруги». Сериал.
21.20 «Коснуться неба». Х/ф.
23.30 «Битва за волю».
05.30 «Наше кино. История большой любви».

Россия Культура
Профилактика до 10.00.
10.00, 15.00, 19.30, 23.45 «Новости культуры».
10.15 «Наблюдатель».
11.10, 01.35 «ХХ век».
12.15 «Дороги старых мастеров».
12.25, 18.40, 00.45 «Что делать?».
13.15 «Искусственный отбор».
14.00, 20.45 «Цивилизации».
15.10 «Библейский сюжет».
15.40 «Сати. Нескучная классика...».
16.25, 02.35 «Мировые сокровища».
16.40 «Человек в проходном дворе». Сериал.
17.50 «Камерная музыка».
19.45 «Главная роль».
20.05 «Правила жизни».
20.30 «Спокойной ночи, малыши!».
21.45 «Цвет времени».
22.00 «Линии жизни». 85 лет Василию Лановому.
22.55 «Эйнштейн». Сериал.
00.05 «Наука верующих, или Вера ученых».

Белсат
07.00, 08.30, 13.15, 14.45, 19.50, 21.25, 00.05, 01.35 «Студыя «Белсат».
08.05, 14.20, 21.00, 01.10 «Аб'ектыў».
08.50, 15.05 «Над Нёманам».
09.05, 15.25 «Беларускі свет».
09.30 «Дарэлы». Серыял.
10.20 «Гісторыя свету». Серыял.
11.20, 15.45 «Карона каралёў». Серыял.
12.15 «Бегуны па пустынях». Д/ф.
16.40 «Давайце разбірацца».
17.05 «Кожны з нас»: «Чым было БССР?».
18.00 «Хай так TV».
18.30, 01.55 «Вяскоўцы».
19.05, 02.30 «Маю права».
19.30 «Вось так».
21.45 «Джэйн Эйр». Серыял.
22.35 «Дом». Серыял.

ЧЕТВЕРГ, 17 ЯНВАРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.20 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.00 «Зоны Х. Криминальная хроника».
09.10, 22.05 «След». Сериал.
10.45, 12.10, 18.35, 19.20 «Восток – Запад». Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35 «День в большом городе».
14.30, 15.25 «Горничная». Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «Специальный репортаж».
23.40 «Сфера интересов».
00.35 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Включайся!».
09.00, 17.25 «Телебарометр».
09.05, 20.10 «Слепая». Док.сериал.
10.05, 22.05 «Экстрасенсы-детективы».
11.00, 17.30 «Московская борзая». Сериал.
12.50, 23.00 «Самара». Сериал.
13.45, 19.15 «Орел и решка. Кругосветка».
14.40 «ЖаннаПожени».
15.40 «Ничего себе ньюз».
15.45, 23.50 «Пин_код».
16.25 «Свадебный размер».
21.05 «Третий лишний».
22.00 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».

Беларусь 3
07.00 «Дабраранак».
07.35, 15.05 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.20, 12.20, 20.30 «Гэты дзень».
08.25, 18.30 «Эти глаза напротив». Серыял.
09.20, 17.35 «Каралева Марго». Серыял.
10.15 «Я хачу гэта ўбачыць!».
10.40 «Беларусь як песня».
11.05 «Майстры і куміры».
12.25, 19.20 «Выдатныя авіяканструктары».
13.00, 21.45 «Выклікаем агонь на сябе». Серыял.
14.25, 21.05 «Апошні дзень».
15.30 «Артэфакты».
16.00 Аўтарскі канцэрт кампазітара Алега Елісеенкава.
20.00 «Архітэктура Беларусі».
20.40 «Калыханка».
23.05 «Майстэрня. Гісторыя аднаго мастака».

Беларусь 5
07.10 Хоккей. Чемпионат Беларуси. «Юность-Минск»–«Металлург» (Жлобин).
09.00 «Огневой рубеж».
09.30, 16.20, 22.45 Биатлон. Этап Кубка мира. Рупольдинг. Спринт.
10.55, 13.30 «Спорт-микс».
11.05 Хоккей. Чемпионат Беларуси. «Шахтер» (Солигорск) – ХК «Гомель».
13.00 «Слэм-данк».
13.40 Хоккей. Лига чемпионов. ½ финала. Ответный матч. ХК «Зальцбург» (Австрия) – ХК «Мюнхен» (Германия).
15.45 «Легенды мирового спорта».
17.45 «Женщины и спорт».
18.20 «Овертайм».
18.50 Хоккей. Чемпионат Беларуси. «Динамо» (Молодечно) – ХК «Лида». Прямая трансляция (в перерывах – «Спорт-центр»).
21.10 Плавание. Открытый чемпионат Беларуси.

ОНТ
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 01.10 «Наши новости».
06.10, 07.15, 08.15 «Наше утро».
07.10, 08.10 «Тревожная кнопка».
09.10 «Жить здорово!».
10.20, 11.10 «Детективы». Сериал.
11.50 «Модный приговор».
13.10 «Подари мне воскресенье». Сериал.
15.00 «Давай поженимся!».
16.20 «Мужское/женское».
17.25, 18.20 «На самом деле».
18.55 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
19.00 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 «Султан моего сердца». Сериал.
23.10 «Секретарша». Сериал.

РТР-Беларусь
07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35, 14.30, 00.25 «Тайны госпожи Кирсановой». Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
15.35 «60 минут».
17.00 «Вести. Местное время».
17.25 «Судьба человека».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40, 23.10 «Круговорот». Сериал.

НТВ-Беларусь
05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10 «Беловежская пуща».
06.25 «Белорусы».
07.10 «Чудо техники».
08.05 «Мухтар. Новый след». Сериал.
09.40, 23.15 «ЧП.by».
10.20 «Преступление будет раскрыто». Сериал.
12.00 «Прокурорская проверка».
13.25, 18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
13.55 «Морские дьяволы. Смерч. Судьбы». Сериал.
15.30, 16.30 «Наше счастливое завтра». Сериал.
17.45 «Невский». Сериал.
19.45 «Паутина». Сериал.
23.40 «Этаж». Сериал.

СТВ
05.35 «Всем по котику».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
09.10 «Анфас».
09.30, 23.05 «Загадки человечества».
10.40 «Боец». Сериал.
12.20 «В последний момент».
12.40, 23.55 «Самые шокирующие гипотезы».
13.50 «Пища богов».
15.25, 16.50 «Лучше не бывает». Сериал.
19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
20.30 «Специальный репортаж СТВ».
20.50 «Документальный спецпроект».

Мир
06.00 «Держись, шоубиз!».
06.30, 10.10 «Оса». Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
13.15, 02.55 «Зал суда. Битва за деньги».
14.10, 01.10 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.05, 02.05 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 00.20 «Игра в кино».
17.00, 18.00 «Возвращение Мухтара-2». Сериал.
19.20, 03.40 «Супруги». Сериал.
21.20 «Любить нельзя забыть». Х/ф.
23.30 «Битва за волю».
00.10 «В гостях у цифры».
05.30 «Наше кино. История большой любви».

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.45 «Новости культуры».
06.35 «Пешком...».
07.05, 20.05 «Правила жизни».
07.35 «Сита и Рама». Сериал.
08.20 «Владлен Давыдов. Ни о чем не жалею».
09.05, 22.55 «Эйнштейн». Сериал.
10.15 «Наблюдатель».
11.10, 01.40 «ХХ век».
12.10 «Дороги старых мастеров».
12.25, 18.45, 00.45 «Игра в бисер».
13.05, 02.45 «Цвет времени».
13.15 «Наука верующих, или Вера ученых».
14.00, 20.45 «Цивилизации».
15.10 «Пряничный домик».
15.40 «2 Верник 2».
16.25, 01.25 «Мировые сокровища».
16.40 «Человек в проходном дворе». Сериал.
17.50 «Камерная музыка».
18.25 «Первые в мире».
19.45 «Главная роль».
20.30 «Спокойной ночи, малыши!».
21.45 «Энигма. Кончетта Томайно».
22.25 «Рассекреченная история».
00.05 «Черные дыры. Белые пятна».

Белсат
07.00, 08.30, 13.25, 14.55, 19.50, 21.25, 00.05, 01.35 «Студыя «Белсат».
08.05, 14.30, 21.00, 01.10 «Аб'ектыў».
08.50, 15.15 «Вяскоўцы».
09.20, 15.45 «Маю права».
09.45 «Дарэлы». Серыял.
10.30, 16.10 «Беларускі свет».
10.55, 16.30 «Ночы і дні». Серыял.
11.45 «Джэйн Эйр». Серыял.
12.40 «Невядомая Беларусь»: «У цемры». Д/ф.
13.05 «Вечаровы шпільь».
17.25 «Гісторыя свету». Серыял.
18.25 «Эксперт».
18.45, 01.55 «Даты праўды: 1944–1957. Пасляваенны антысавецкі супраціў».
19.05, 02.15 «Эпоха Адраджэння». Рэпартаж.
19.30 «Вось так».
21.45 «Таямніца возера». Серыял.
22.30 «Ценявы свет». Д/ф.

ПЯТНИЦА, 18 ЯНВАРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.15 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15 «Зона Х».
09.10 **«След».** Сериал.
10.50, 12.10, 18.45, 19.20 **«Восток – Запад».** Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35 «День в большом городе».
14.30, 15.25 **«Горничная».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 **«Сваты-3».** Сериал.
21.00 «Панорама».
21.50 «Клуб редакторов».
22.25 **«Модель счастливой жизни».** Х/ф.
00.35 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Включайся!».
09.00, 17.25 «Телебарометр».
09.05, 20.10 «Слепая». Док.сериал.
10.00, 21.05 «Человек-невидимка».
11.00, 17.30 **«Московская борзая».** Сериал.
12.50 **«Самара».** Сериал.
13.45, 19.15 «Орел и решка. Кругосветка».
14.40 «Свадебный размер».
15.40 «Ничего себе ньюз».
15.45, 00.10 «Пин_код».
16.30 «Верю не верю».
22.00 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
22.05 «Битва экстрасенсов. 18-й сезон».

Беларусь 3
07.00 «Дабраранак».
07.35, 14.50 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.20, 12.20, 20.30 «Гэты дзень».
08.25, 18.30 **«Эти глаза напротив».** Серыял.
09.20, 17.35 **«Каралева Марго».** Серыял.
10.15 «Я хачу гэта ўбачыць!».
10.40 «Беларусь як песня».
11.05 «Майстры і куміры».
12.25, 19.20 «Выдатныя авіяканструктары».
13.00, 21.45 **«Выклікаем агонь на сябе».** Серыял.
14.10, 21.05 «Апошні дзень».
15.20 «Сіла веры».
15.45 «Гэта – шчасце». Спявае Аляксандр Саладуха.
16.50 «Застылая музыка Ланґбарда».
20.00 «Архітэктура Беларусі».
20.40 «Калыханка».
22.50 «Час кіно».
23.00 «Мустафа».
23.10 «Апошняя дата».
23.40 «Гульні пад дажджом».

Беларусь 5
07.10 Хокей. Чемпионат Беларуси. «Динамо» (Молодечно) – ХК «Лида».
09.00 «Овертайм».
09.30 Биатлон. Этап Кубка мира. Рупольдинг. Спринт. Женщины.
10.55 «Спорт-микс».
11.05 «Женщины и спорт».
11.40 Смешанные единоборства. UFC.
14.15, 22.35 Плавание. Открытый чемпионат Беларуси.
15.50 «Мир английской премьер-лиги». Видеожурнал.
16.20 Биатлон. Этап Кубка мира. Рупольдинг. Эстафета. Мужчины. Прямая трансляция.
17.45 «Хоккей для всех».
18.15 Хоккей. Чемпионат Беларуси. «Юность-Минск» – ХК «Гомель». Прямая трансляция (в перерывах – «Спорт-центр»).
20.20 Хоккей. Чемпионат Беларуси. «Шахтер» (Солигорск) – «Металлург» (Жлобин). Прямая трансляция (в перерывах – «Спорт-центр»).

ОНТ
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 00.55 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Жить здорово!».
10.20, 11.10 **«Детективы».** Сериал.
11.50 «Модный приговор».
13.10 **«Чужие дети».** Х/ф.
15.00 «Мужское/женское».
16.20, 00.35 «Тревожная кнопка».
16.40, 18.20 **«Полосатый рейс».** Х/ф.
18.55, 21.10 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
19.00 «Поле чудес».
20.00 «Время».
21.15 **«Кукушка».** Сериал.

РТР-Беларусь
07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35, 14.30, 23.10 **«Тайны госпожи Кирсановой».** Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
15.35 «60 минут».
17.00 «Вести. Местное время».
17.25 «Судьба человека».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40 **«Круговорот».** Сериал.
00.50 «Выход в люди».

НТВ-Беларусь
05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10 «Беловежская пуща».
06.25 «Белорусы».
07.10 «Таинственная Россия».
08.05 **«Мухтар. Новый след».** Сериал.
09.40, 23.15 «ЧП.by».
10.20 **«Преступление будет раскрыто».** Сериал.
12.00 «Прокурорская проверка».
13.25, 18.35 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
13.55 **«Морские дьяволы. Смерч. Судьбы».** Сериал.
15.30, 16.30 **«Наше счастливое завтра».** Сериал.
17.45 **«Невский».** Сериал.
19.45 **«Паутина».** Сериал.
23.45 **«Этаж».** Сериал.

СТВ
05.35 «Всем по котику».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
09.10 «Специальный репортаж».
09.30, 23.05 «Загадки человечества».
10.40 **«Супертеща для неудачника».** Х/ф.
12.25 «В последний момент».
12.40, 23.50 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45 «Пища богов».
15.25, 16.50 **«Лучше не бывает».** Сериал.
19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
20.30 «Добро пожаловаться!».
20.50 «Документальный спецпроект».

Мир
06.20 «Как в ресторане».
06.30 **«Оса».** Сериал.
08.40, 10.20 **«Знак истинного пути».** Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
10.10 «В гостях у цифры».
13.15 «Зал суда. Битва за деньги».
14.10 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.05 «Дела семейные. Новые истории».
16.15 «Игра в кино».
17.00, 18.00 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
19.20 **«Супруги».** Сериал.
21.20, 00.10 **«Жестокий романс».** Х/ф.
00.45 «Битва за волю».
01.15 **«Криш».** Х/ф.
04.15 Мультфильмы.

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.00 «Новости культуры».
06.35 «Пешком...».
07.05 «Правила жизни».
07.35 **«Сита и Рама».** Сериал.
08.15, 18.35 «Цвет времени».
08.20 **«Эйнштейн».** Сериал.
10.20 **«Насредин в Бухаре».** Х/ф.
11.55 «Яков Протазанов».
12.40, 16.25, 22.40 «Мировые сокровища».
12.55 «Черные дыры. Белые пятна».
13.40 «Первые в мире».
14.00 «Цивилизации».
15.10 «Письма из провинции».
15.40 «Энигма. Кончетта Томайно».
16.40 **«Человек в проходном дворе».** Сериал.
17.50 «Камерная музыка».
18.45 «Леонид Енгибаров. Сердце на ладони».
19.45 Церемония открытия Всероссийского театрального марафона.
20.25 «Линия жизни».
21.20 **«Актриса».** Х/ф.
23.20 «Клуб 37».
00.15 **«Мотылек».** Х/ф.
01.50 «Планета Земля».
02.40 Мультфильмы для взрослых.

Белсат
07.00, 08.30, 12.40, 14.10, 19.50, 23.50 «Студыя «Белсат».
08.05, 13.45, 21.00, 00.50 «Аб'ектыў».
08.50, 14.30 «Даты праўды: 1944–1957. Пасляваенны антысавецкі супраціў».
09.10, 14.55 «Эпоха Адраджэння». Рэпартаж.
09.30 **«Дарэлы».** Серыял.
10.20 «Belsat Music LIVE».
10.55 «Мінск ад золку да змяркання». Д/ф.
11.35, 16.45 **«Дэтэрмінатар».** Серыял.
12.25 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Вільня як наша сталіца».
15.15 **«Цэнявы свет».** Д/ф.
17.35 «Вясковцы».
18.10 «Маю права».
18.35 «Кожны з нас».
19.30 «Вось так».
21.25, 01.20 «ПраСвет».
22.00 **«Справа сумлення».** М/ф.

ЛИЧНАЯ ЖИЗНЬ

Александра Бортич путешествует по Венесуэле

Популярная российская актриса с белорусскими корнями выставляет много фотографий со своего отдыха по Латинской Америке.

Александра Бортич и Евгений Савельев на горе Рорайма.

За жизнью белорусской Золушки – так окрестили Бортич российские журналисты, видимо, за ее стремительную карьеру в российском кинематографе – в социальных сетях следят тысячи поклонников. На страничку актрисы в «Инстаграме» подписано почти полмиллиона человек. И она с удовольствием делится с ними яркими моментами своей жизни.

Так, сейчас Александра в компании друзей, среди которых ее новый друг – российский предприниматель и сын депутата Госдумы Валерия Савельева Евгений, путешествует по Латинской Америке. Из Колумбии Бортич с друзьями перебралась в дружественную Беларуси Венесуэлу. Савельев, к слову, накануне отъезда рассказал о планах путешествия: *«Мы опять в Южной Америке: Колумбия и Венесуэла. Впереди у нас ночевка у индейцев в джунглях реки Ориноко, на вершине горы Рорайма в палатках, в гамаках под водопадом Анхель…*

Ну, а сперва немного позагораем на пляжах Карибов в Картахене».

Кто-то из знакомых Савельева спросил: откуда, мол, деньги на такой шикарный отдых? "У меня два бизнеса", – ответил поклонник Александры Бортич.

К слову, о романе успешной актрисы и сына депутата Госдумы российская пресса начала активно писать в ноябре прошлого года. Бортич накануне развелась с мужем – музыкантом Вячеславом Воронцовым, известным широкой публике под псевдонимом Мезза Ароновский. О Евгении Савельеве известно только то, что он предприниматель, владелец школы ораторского искусства, а его отец – глава инвестиционной группы AVS Group, член партии «Единая Россия».

Свои отношения с Евгением Савельевым Александр Бортич пока никак не комментирует. В своих немногочисленных интервью она всегда подчеркивает, что самый важный человек в ее жизни – мама. *«Я родилась в Светлогорске Гомельской области*, – рассказывала в одном из интервью актриса. – *Когда мне было три года, родители развелись, мама уехала в Москву, и до школы я жила в Гродно у бабушки. Затем мама забрала меня к себе, и, когда мне было десять лет, у меня появился отчим Андрей, он заменил мне отца. Он любит меня, как родную, у них с мамой нет совместных детей. А любовь родного отца мне не нужна. Я не общалась с ним с подросткового возраста». «Мама – моя подруга. У нас нет такого, что вот она моя мама и поэтому мною понукает и всячески учит*, – делилась Александра. – *Сама мама не считает, что она крутая. Поэтому я всегда передаю ей комплименты, которые говорят в ее адрес, когда видят ее, например, на моей премьере. Я хочу, чтобы мама поверила в то, что она реально классная. Она у меня очень скромная...»*

Отец Александры Бортич до сих пор живет в Светлогорске, у него новая семья. Он наотрез отказывается общаться с журналистами.

К слову, Александре Бортич 24 года. В ее творческом багаже главные роли в таких популярных фильмах, как «Викинг», "Я худею", она снималась в сериалах «Полицейский с Рублевки», «Чужая кровь», в фильме «ДухLess 2».

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

СУББОТА, 19 ЯНВАРЯ

Беларусь 1
06.00 Слово митрополита Павла на Крещение Господне.
06.10 «Існасць».
06.35 **«Прошу поверить мне на слово».** Сериал.
08.25 «Кулинарная дипломатия».
09.00, 12.00, 15.00 «Новости».
09.10 «Маршрут построен».
09.50 «Здоровье».
10.40 «Истории спасения».
11.20 «Зона Х. Итоги недели».
12.10 «50 рецептов первого».
12.40 **«Сваты-3».** Сериал.
13.35 «Я знаю».
15.15 «Краіна».
15.45 **«Модель счастливой жизни».** Х/ф.
17.35 **«Свой чужой сын».** Сериал.
21.00 «Панорама».
21.45 **«Вернешся – поговорим».** Сериал.
00.55 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Джинглики». Мультсериал.
07.25 «Кунг-фу панда: захватывающие легенды». Мультсериал.
08.40, 21.55 «Телебарометр».
08.45 «Город героев». Мультфильм.
10.20, 00.30 «Кто я?».
10.45 «Копейка в копейку».
11.20 «Камень, ножницы, бумага».
11.55 «Барышня-крестьянка».
12.50 «До свидания».
13.40 «Свадебный размер».
14.35 **«Странная жизнь Тимоти Грина».** Х/ф.
16.25 «Папа попал».
18.10 **«Рэд-2».** Х/ф.
20.00 **«Тихая гавань».** Х/ф.
22.00 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».
22.05 **«Трансформеры: месть падших».** Х/ф.

Беларусь 3
07.35 «Сіла веры».
08.00, 15.05, 20.15 «Навіны культуры».
08.20, 15.20, 20.30 «Гэты дзень».
08.25 Мультфільм.
08.40 **«Шмат шуму з нічога».** М/ф.
10.00 «Живая культура».
10.30 «Беларуская кухня».
11.00 «Я хачу гэта ўбачыць!».
11.25 «Спявае Беларусь».
12.15 **«Дзяржаўная граніца».** Серыял.
14.35 «Навукаманія».
15.25 **«Чорны прынц».** М/ф.
17.00 «Людзі сустракаюцца». Канцэрт паэта-песенніка Алега Жукава.
18.30 **«Белыя Росы».** М/ф.
20.00 «Суразмоўцы».
20.40 «Калыханка».
21.05 **«Будзьце маім мужам».** М/ф.
22.25 «Майстры і куміры».
23.20 «Адвечная песня». Фольк-опера.

Беларусь 5
06.55 Хоккей. Чемпионат Беларуси. «Юность-Минск» – ХК «Гомель».
08.45 Хоккей. Чемпионат Беларуси. «Шахтер» (Солигорск) – «Металлург» (Жлобин).
10.40, 16.20, 23.55 Биатлон. Этап Кубка мира. Рупольдинг. Эстафета.
12.05 «Большой спорт».
12.50 Хоккей. Чемпионат Беларуси. «Динамо» (Молодечно) – «Неман» (Гродно). Прямая трансляция.
15.15 «Хоккей для всех».
15.45 «Легенды мирового спорта».
17.50 Футбол. Чемпионат Англии. «Ливерпуль»–«Кристал Пэлас». Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
19.50 «Женщины и спорт».
20.20 Футбол. Чемпионат Англии. «Арсенал»–«Челси». Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
22.20 Плавание. Открытый чемпионат Беларуси.

ОНТ
07.00, 09.00, 16.00 «Наши новости».
07.10 «Играй, гармонь любимая!».
08.00 «Ольга Аросева. Рецепт ее счастья».
09.10 «Маша и Медведь». Мультсериал.
09.35 «Ералаш».
09.50 **«Офицеры».** Х/ф.
11.35 «Другого такого нет!». К юбилею Василия Ланового.
12.35 **«Кукушка».** Сериал.
16.20 «Герои каждого дня». К 20-летию органов и подразделений по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь.
16.55 Концерт, посвященный фильму «Офицеры» в Государственном Кремлевском дворце.
18.50, 21.10 «Сегодня вечером».
20.00 «Наши новости. Субботний выпуск».
20.45 «Метеогид».
21.05 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
23.00 **«Отступники».** Х/ф.

РТР-Беларусь
07.00 «Утро России».
10.00 «Сто к одному».
11.00 «Вести».
11.20 «Пятеро на одного».
12.05 **«Петровка, 38».** Х/ф.
13.35 **«Цена измены».** Х/ф.
15.15 «Далекие близкие».
16.40 **«Так поступает женщина».** Сериал.
19.55 «Погода на неделю».
20.00 «Вести в субботу».
20.45 «Привет, Андрей!».
22.45 **«Радуга жизни».** Сериал.

НТВ-Беларусь
06.05 «Астропрогноз».
06.10 «Terra incognita. Беларусь неизвестная».
06.40 «Понять и обезвредить».
07.10 **«Агент особого назначения».** Сериал.
08.00, 10.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
08.20 «ЧП.by».
08.55 «Врачебные тайны плюс».
09.25 «Истории ремонта».
10.25 «Главная дорога».
11.05 «Еда живая и мертвая».
12.00 «Квартирный вопрос».
12.55 «НашПотребНадзор».
13.50 «Поедем, поедим!».
14.20 **«Врач».** Сериал.
16.25 «Следствие вели…».
17.20 **«Против всех правил».** Х/ф.
19.25 **«Спасайся, брат!».** Х/ф.
22.35 **«Ниоткуда с любовью, или Веселые похороны».** Х/ф.

СТВ
06.15 «Пища богов».
07.55 «Анфас».
08.15 «Самая полезная программа».
09.10 «Минтранс».
10.00 «Минск и минчане».
10.35 «Большой город».
11.10, 13.45, 16.45, 20.10 **«Лучше не бывает».** Сериал.
13.30, 16.30, 19.30 «24 часа».
20.00 «СТВ-спорт».
23.45 «Документальный спецпроект».
00.50 **«Метод».** Сериал.

Мир
06.00, 08.05 Мультфильмы.
06.15 «Миллион вопросов о природе».
06.30 «Союзники».
07.05 «Такие разные».
07.35 «Секретные материалы».
08.55 «Ой, мамочки!».
09.25 «Наше кино. История большой любви».
10.00, 16.00, 19.00 «Новости».
10.15 «Как в ресторане».
10.45 **«Жестокий романс».** Х/ф.
13.50, 16.15, 19.15 **«Кураж».** Сериал.
02.55 «Знак истинного пути». Сериал.

Россия Культура
06.30 «Лето Господне».
07.05 Мультфильмы.
08.15 **«Сита и Рама».** Сериал.
09.45 «Судьбы скрещенья».
10.15 «Телескоп».
10.40 **«Актриса».** Х/ф.
11.55, 00.55 «Планета Земля».
12.50 «Андреевский крест».
13.30 **«Продлись, продлись, очарованье...».** Х/ф.
14.55 «Роман в камне».
15.25 «Чечилия Бартоли. Дива».
16.20 Концерт Чечилии Бартоли в Барселоне.
17.25 «Вася высочество». К 85-летию Василия Ланового.
18.05 **«Павел Корчагин».** Х/ф.
19.45 «Крестьянская история».
21.00 «Агора».
22.00 «Мифы и монстры».
22.45 «2 Верник 2».
23.30 **«Медведь и кукла».** Х/ф.
01.50 «Искатели».
02.40 Мультфильмы для взрослых.

Белсат
07.00 «Студыя «Белсат».
08.05, 21.00, 23.10 «Аб'ектыў».
08.30 «Кожны з нас».
09.25, 23.25 «ПраСвет».
10.05 **«Дарэлы».** Серыял.
10.50 «Ліс Леон». Мультсерыял.
11.00 «Прыгоды Цўйкі». Мультсерыял.
11.10 «Чацвёра вушэй у пераплеску». Мультсерыял.
11.20 «Матыльда». Мультсерыял.
11.30 **«Машына змен».** Серыял.
12.00 **«Вялікія міграцыі».** Серыял.
12.50 «Асабісты капітал».
13.15 «Мова нанова»: «Агучка па-беларуску».
13.35 «Маю права».
13.55, 01.35 **«Таямніца крэпасці шыфраў».** Серыял.
14.45 **«Карона каралёў».** Серыял.
15.35 **«Справа сумлення».** М/ф.
17.25 «Беларускі свет».
17.45 «Над Нёманам».
18.05 «Зона «Свабоды».
18.40 **«Ваенныя дзяўчаты».** Серыял.
19.25 «Жонкі дэспатаў». Д/ф.
20.25 «Хай так TV».
21.15 «Belsat Music LIVE».
21.45 **«Сапернік».** М/ф.
00.05 «Цэнявы свет». Д/ф.

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 20 ЯНВАРЯ

Беларусь 1
06.20, 12.35 **«Сваты-3».** Сериал.
07.10, 16.30 **«Прошу поверить мне на слово».** Сериал.
09.00, 12.00, 15.00 «Новости».
09.10 «Арсенал».
09.45 «Истории спасения».
10.30 «Маршрут построен».
11.10 «Вокруг планеты».
12.10 «Новости. Центральный регион».
13.30 «Я знаю».
15.15 «Твой город».
15.30 «Клуб редакторов».
16.10 «Специальный репортаж».
20.35 «Навіны надвор'я».
21.00 «Главный эфир».
22.10 **«Свой чужой сын».** Сериал.

Беларусь 2
06.55 **«Шестеро странствуют по свету».** Х/ф.
08.05, 19.50 «Телебарометр».
08.10 «Чип и Дэйл спешат на помощь». Мультсериал.
08.55 «Верю не верю».
09.50 «ЖаннаПожени».
10.50 **«Странная жизнь Тимоти Грина».** Х/ф.
12.35 **«Трансформеры: месть падших».** Х/ф.
15.05 «Свадебный размер».
16.00 «Папа попал».
17.45 «Битва экстрасенсов. 18-й сезон».
20.25 «Обмен женами».
22.00 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
22.05 «Третий лишний».
23.05 «Сыграй меня, если сможешь».
23.35 «Орел и решка. Кругосветка».

Беларусь 3
07.35 «Размаўляем па-беларуску».
08.00, 14.15, 20.15 «Навіны культуры».
08.20, 14.35, 20.30 «Гэты дзень».
08.25 Мультфільм.
08.30 **«Будзьце маім мужам».** М/ф.
10.00 «Наперад у мінулае».
10.30 «Беларуская кухня».
10.55 «Нацыянальны хіт-парад».
11.50 **«Чорны прынц».** М/ф.
13.25 «Майстры і куміры».
14.40 Юбілейны канцэрт Акадэмічнага ансамбля песні і танца Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь.
16.20 **«Шмат шуму з нічога».** М/ф.
17.40 **«Дзяржаўная граніца».** Серыял.
20.00 «Архітэктура Беларусі».
20.40 «Калыханка».
21.05 **«Белыя Росы».** М/ф.
22.30 «Артэфакты».
23.00 «Майстэрня. Гісторыя аднаго мастака».

Беларусь 5
06.00, 23.25 Смешанные единоборства. UFC.
08.00 Плавание. Открытый чемпионат Беларуси.
09.15 Биатлон. Этап Кубка мира. Рупольдинг. Эстафета. Женщины.
10.40 Футбол. Чемпионат Англии. «Манчестер Юнайтед»–«Брайтон».
12.35 Фристайл. Лыжная акробатика. Этап Кубка мира. Лейк-Плэйсид.
14.10, 16.40, 21.35, 22.30 Биатлон. Этап Кубка мира. Рупольдинг. Масс-старт.
15.00 Баскетбол. Единая лига ВТБ. «Химки» (Московская область) – «Цмокі-Мінск». Прямая трансляция.
17.40 «Легенды мирового спорта».
18.15 «Женщины и спорт».
18.50 Футбол. Чемпионат Англии. «Фулхэм»–«Тоттенхэм». Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
20.50 «Итоги недели».

ОНТ
07.00, 09.00, 16.00 «Наши новости».
07.10 **«Женщины».** Х/ф.
09.10 «Воскресная проповедь».
09.25 «Метеогид».
09.45 «Здоровье».
10.55 «Непутевые заметки».
11.15 **«За спичками».** Х/ф.
13.15 «Русский в городе ангелов». К 75-летию Родиона Нахапетова.
14.15 **«Чужие дети».** Х/ф.
16.20 «Судьба моя – Беларусь».
16.40 «Три аккорда» в Государственном Кремлевском дворце.
18.15 «Лучше всех!». Новогодний выпуск.
20.00 «Контуры».
21.05 «Клуб веселых и находчивых».
23.25 **«Несокрушимый».** Х/ф.

РТР-Беларусь
07.00 **«Поздние свидания».** Х/ф.
08.50 **«Жених».** Х/ф.
10.30 «Смехопанорама».
11.00 «Вести».
11.20 «Сам себе режиссер».
12.05 «Утренняя почта».
12.40 «Когда все дома».
13.30 **«Снег на голову».** Х/ф.
15.10, 21.45 **«Время дочерей».** Сериал.
20.00 «Вести недели».
23.30 «Москва. Кремль. Путин».
00.20 «Воскресный вечер».

НТВ-Беларусь
06.05 «Астропрогноз».
06.10 «Terra incognita. Беларусь неизвестная».
06.40 «Понять и обезвредить».
07.10 **«Агент особого назначения».** Сериал.
08.00, 10.00, 16.00 «Сегодня».
08.20 «Женщины и спорт».
08.50 «Устами младенца».
09.25 «Истории ремонта».
10.25 «Первая передача».
11.00 «Чудо техники».
11.45 «Дачный ответ».
12.45 «НашПотребНадзор».
13.35 «Поедем, поедим!».
14.20 **«Врач».** Сериал.
16.25 «Следствие вели…».
17.15 **«Коммуналка».** Х/ф.
19.00 «Итоги недели».
20.10 **«Раскаленный периметр».** Х/ф.
23.20 «Понять и обезвредить».
23.50 «Джуна. Моя исповедь».

СТВ
06.05 «Пища богов».
08.15, 10.30, 23.15 «Документальный спецпроект».
10.00 «Центральный регион».
12.20, 13.40, 16.40, 20.35 **«Охота на Берию».** Сериал.
13.30, 16.30 «24 часа».
19.30 «Неделя».
22.45 «Неделя спорта».
00.25 **«Метод».** Сериал.

Мир
06.00, 06.30, 07.30 Мультфильмы.
06.15 «Миллион вопросов о природе».
07.05 «Беларусь сегодня».
08.05 «Культ/Туризм».
09.25 «Наше кино. История большой любви».
10.00, 16.00 «Новости».
10.15 «Еще дешевле».
10.45, 16.15, 19.30, 01.00 **«Лист ожидания».** Сериал.
18.30, 00.00 «Вместе».
02.40 **«Знак истинного пути».** Сериал.

Россия Культура
06.30 Мультфильмы.
08.10 **«Сита и Рама».** Сериал.
10.25 «Обыкновенный концерт».
10.55 **«Павел Корчагин».** Х/ф.
12.30 «Первые в мире».
12.45 «Письма из провинции».
13.15 «Планета Земля».
14.05 «Николай Рерих. Алтай – Гималаи».
15.00 **«Медведь и кукла».** Х/ф.
16.35 «Пешком...».
17.05 «Искатели».
17.50 «Ближний круг Римаса Туминаса».
18.45 «Романтика романса».
19.30 «Новости культуры».
20.10 «Ольга Берггольц. Голос».
21.05 **«Продлись, продлись, очарованье...».** Х/ф.
22.30 «Чечилия Бартоли. Дива».
23.25 Концерт Чечилии Бартоли в Барселоне.
00.25 **«Первая перчатка».** Х/ф.
01.45 Мультфильм для взрослых.
Профилактика на канале с 02.00.

Белсат
07.00, 21.00, 00.25 «Аб'ектыў».
07.15 «ПраСвет».
07.55 «Ліс Леон». Мультсерыял.
08.05 «Прыгоды Цўйкі». Мультсерыял.
08.15 «Чацвёра вушэй у пераплеску». Мультсерыял.
08.25 «Матыльда». Мультсерыял.
08.35 **«Машина змен».** Серыял.
09.05 **«Вялікія міграцыі».** Серыял.
09.55 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Вільня як наша сталіца».
10.15 «Зона «Свабоды».
10.55 «Кожны з нас».
11.50 «Хай так TV».
12.20 «Эпоха Адраджэння». Д/ф.
12.40 «Вясковцы».
13.15, 00.40 «Belsat Music LIVE».
13.50, 01.10 **«Ваенныя дзяўчаты».** Серыял.
14.35 **«Этнарыхтаванне».** Серыял.
15.30 **«Сапернік».** М/ф.
16.50 **«Таямніца возера».** Серыял.
17.40 «Rumble: Індзейцы, якія разгайдалі свет». Д/ф.
19.30 «Эксперт».
19.55 «Невядомая Беларусь»: «Данчык». Д/ф.
20.35 «Мова нанова».
21.15 «Вечаровы шпіль».
21.30 «Intermarium: бежанства 1915–1921 гг».
22.15 **«Піяністка».** М/ф.
01.55 «Зоры не спяць».

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71. Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў, 632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар **Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ**

9 772071 964000 19003

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць няшкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 10.01.2019 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 23 025 экз. Заказ № 91.